Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi vakuutuksenvälittäjistä ja elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki vakuutuksenvälittäjistä. Vakuutuksenvälittäjänä pidettäisiin jokaista, joka ammattimaisesti välittää toimeksiantajilleen useiden toisistaan riippumattomien vakuutuksenantajien tarjoamia vakuutuksia.

Vakuutuksenvälittäjänä voisi toimia ainoastaan sosiaali- ja terveysministeriön pitämään vakuutuksenvälittäjärekisteriin merkitty vakuutuksenantajista riippumaton luonnollinen henkilö tai yhteisö. Laki ei koskisi vakuutuksenantajien harjoittamaa vakuutusten välittämistä eikä jälleenvakuutusten välittämistä.

Sosiaali- ja terveysministeriön olisi rekisteröitävä vakuutuksenvälittäjäksi jokainen, joka täyttäisi laissa rekisteröinnille asetetut edellytykset.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi toimeksiantajan ja vakuutuksenvälittäjän sopimussuhdetta koskevia vakuutuksenvälittäjää kohtaan pakottavia säännöksiä toimeksiantosopimuksen muodosta ja vähimmäissisällöstä, vakuutuksenvälittäjän velvollisuuksista toimeksiannon hoitamisessa, vakuutuksesta toimeksiantajalle annettavista tiedoista, vakuutuksenvälittäjälle maksettavasta palkkiosta sekä toimeksiantajan ja vakuutuksenantajan varojen säilyttämisestä. Vakuutuksenvälittäjän tulisi suorittaa välitystehtävä ammattitaitoisesti ja huolellisesti sekä noudattaa toiminnassaan hyvää vakuutuksenvälitystapaa.

Laissa säädettäisiin myös vakuutuksenvälittäjän vahingonkorvausvastuusta. Vahingonkorvausta koskeva säännös olisi pakottava kuluttajaa ja kuluttajaan rinnastettavissa olevaa elinkeinonharjoittajaa kohtaan.

Vakuutuksenvälittäjällä olisi oltava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymä vakuutus vakuutuksenvälitystoiminnasta aiheutuneiden vahinkojen korvaamisen varalta.

Vakuutuksenvälitystoiminnan valvonta annettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön tehtäväksi. Valvonnassa noudatettaisiin samoja periaatteita kuin vakuutusyhtiöiden valvonnassa.

Vakuutuksenvälittäjiä koskevan lain säätämisen yhteydessä elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:n luetteloon niistä elinkeinoista, joiden harjoittamisesta säädetään erikseen lailla tai asetuksella, lisättäisiin vakuutuksenvälitystoiminnan harjoittaminen.

Esitys liittyy hallituksen esitykseen laiksi ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa annetun lain muuttamisesta ja esitykseen laiksi vakuutuspalvelujen vapaasta tarjonnasta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esitys liittyy Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen ja ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan samanaikaisesti kuin sopimus.

321596L

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

YLEISPERUSTELUT 3

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys 3
1.1. Tavoitteet 3
1.2. Keinot 4
1.2.1. Johdanto 4
1.2.2. Lain soveltamisala 4
1.2.3. Rekisteröinti ja sen edellytykset ... 5
1.2.4. Vakuutuksenvälitystoiminnan harjoittaminen 5
1.2.5. Vakuutuksenvälittäjän vastuu 6
1.2.6. Vakuutuksenvälittäjien valvonta .. 7

2. Nykyinen tilanne 7
2.1. Lainsäädäntö 7
2.2. Käytäntö 8
2.3. Lainsäädännöstä muissa pohjoismaissa ja Euroopan yhteisöissä 9
2.3.1. Muut pohjoismaat 9
2.3.2. Euroopan yhteisöt 10

3. Asian valmistelu 12

Sivu

4. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset 13

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja 13

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT 14

1. Lakiehdotusten perustelut 14
1.1. Laki vakuutuksenvälittäjistä 14
1.2. Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 28

2. Voimaantulo 28
2.1. Laki vakuutuksenvälittäjistä 28
2.2. Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 28

LAKITEKSTIT 28

1. Laki vakuutuksenvälittäjistä 28

2. Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta 33

LIITE 34
Rinnakkaisteksti 34

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Tavoitteet

Toimenpiteistä sijoittautumisvapauden sekä palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi vakuutusasiamiesten ja vakuutuksenvälittäjien (ISIC ryhmästä 360) toiminnassa sekä erityisesti kyseistä toimintaa koskevista siirtymätoimenpiteistä 13 päivänä joulukuuta 1976 annettu Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivi (77/92/ETY), jäljempänä vakuutusedustajadirektiivi, kuuluu Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) liitesäännöstöön ja tulee siten ETA-sopimuksen myötä sovellettavaksi myös Suomessa. Direktiivi sääntelee lähinnä sitä, millainen toisessa jäsenvaltiossa hankittu koulutus ja työkokemus on katsottava riittäväksi direktiivissä tarkoitetun toiminnan harjoittamiseen toisessa jäsenvaltiossa.

Lisäksi Euroopan yhteisöjen komissio on antanut vakuutusedustajia koskevan suosituksen (92/48/ETY), jäljempänä vakuutusedustajasuositus, jonka mukaan kaikkien jäsenvaltioiden tulisi säännellä vakuutusedustajien toiminnan aloittamista ja rekisteröidä tällaista toimintaa harjoittavat henkilöt. Vaikkei suositus kuulukaan ETA-sopimuksen liitesäännöstöön, eivätkä sen säännökset ole sitovia myöskään Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioissa, on kuitenkin tarkoituksenmukaista, että vakuutuksenvälittäjiä koskevan lain säätämisen yhteydessä myös Suomessa otetaan huomioon suosituksen sisältyvät säännökset.

Tämän ehdotuksen eräänä tavoitteena onkin saattaa Suomessa voimaan EY:n vakuutusedustajadirektiivin ja vakuutusedustajasuosituksen mukaiset vakuutuksenvälittäjiä koskevat säännökset. Tämä ehdotetaan toteutettavaksi säätämällä laki vakuutuksenvälittäjistä. Vakuutusasiamiesten osalta vakuutusedustajasuosituksen rekisteröintiä koskeva vaatimus ehdotetaan vakuutusyhtiölain muuttamisesta annettavassa hallituksen esityksessä lisättäväksi vakuutusyhtiölakiin (1062/79).

Vakuutusedustajadirektiivin 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan vakuutuksenvälittäjällä tarkoitetaan sellaista ammatillista toimintaa harjoittavaa henkilöä, joka toimien täysin vapaasti yrityksen valinnassa saattaa riskien vakuuttamis- tai jälleenvakuuttamistarkoituksessa yhteen vakuutusta tai jälleenvakuutusta etsiviä henkilöitä sekä vakuutus- tai jälleenvakuutusyrityksiä, valmistelee vakuutus- tai jälleenvakuutussopimusten tekoa ja avustaa tarvittaessa mainittujen sopimusten hoidossa ja täytäntöönpanossa.

Vakuutusyhtiöistä riippumatonta asiantuntijaa voidaan tarvita, koska toimeksiantajalla itsellään ei välttämättä ole riittäviä edellytyksiä ja mahdollisuuksia eri vakuutuksenantajien tarjoamien vakuutusten vertailemiseen ja vakuutussopimuksen kaikkien vaikutusten ennakolta ymmärtämiseen vakuutustoimintaan liittyvien monimutkaisten teknisten ja oikeudellisten kysymysten vuoksi. Ammattitaitoinen ja luotettava vakuutuksenvälittäjä helpottaa asiakkaan vakuutusasioiden hoitoa ja asianmukaisen vakuutusturvan hankkimista.

Tulevaisuudessa vakuutuksenvälittäjien mahdolliseen asiakaskuntaan kuuluvat todennäköisimmin kansainvälistyvät tai jo kansainvälistyneet yritykset, jotka ulkomaan toimintansa riskejä vakuuttaessaan ovat tottuneet käyttämään vakuutuksenvälittäjiä ja joille suurten kansainvälisten vakuutuksenvälittäjäyhteisöjen asiantuntemuksesta ja maailmanlaajuisesta yhteysverkostosta on eniten hyötyä.

Pienet ja keskisuuret yritykset, joilla ei itsellään ole riskienhallintatehtäviin ja vakuutusasioihin erikoistunutta henkilöstöä, saattavat myös olla kiinnostuneita vakuutusyhtiöistä riippumattoman, ulkopuolisen asiantuntija-avun käytöstä vakuutusasioissa samoin kuin jotkut yhdistykset, järjestöt tai kunnat. Osa näistä käyttää jo nykyisin niin kutsuttujen vakuutuskonsulttien palveluja.

Kuluttajavakuutuksissa, erityisesti vahinkovakuutusten osalta, saattaa vakuutuksenvälittäjien palvelujen kysyntä jäädä vähäisemmäksi. Tarjolla olevat vakuutustuotteet ovat pitkälti vakioituja ja toisaalta yksittäisen kotitalouden vakuutusmaksujen pienuus ei ehkä tee vakuutuksenvälitystoimintaa tällä alueella houkuttelevaksi. Sen sijaan yksityisten henkilöiden ottamien henkilövakuutusten osalta vakuutusyhtiöistä riippumattoman ulkopuolisen asiantuntija-avun kysyntää saattaa esiintyä asiakkaan yksilöllisten tarpeiden ja eri yhtiöiden vaihtoehtojen selvittämisessä erityisesti, kun ulkomaiset vakuutukset tulevat nykyistä vaivattomammin kotitalouksien saataville.

Vaikka vakuutusliikkeen harjoittamista muilta osin säännelläänkin, ei lainsäädännössämme ole säännöksiä vakuutuksenvälitystoiminnan harjoittamisesta. Vakuutustoimintaa valvovan viranomaisen, sosiaali- ja terveysministeriön toimivalta ei myöskään ulotu vakuutuksenvälittäjien toiminnan valvontaan.

Koska vakuutuksenvälitystoiminnan aloittamista ja harjoittamista ei erikseen valvota, voivat sitä ryhtyä harjoittamaan myös henkilöt, joilla ei ole ammatillisia tai taloudellisia edellytyksiä aikomansa kaltaisen ja laajuisen toiminnan harjoittamiseen. Säätämällä lailla vakuutuksenvälitystoiminnan harjoittamisen edellytyksistä voidaan pyrkiä estämään ammattitaidottomien ja epäluotettavien henkilöiden pääsy alalle ja vaikuttaa myönteisesti vakuutuksenvälittäjien tarjoamien palvelujen laatuun.

Koska vakuutuksenvälittäjä toimii vakuutusyhtiöistä riippumattomana elinkeinonharjoittajana tai tällaisen elinkeinonharjoittajan palveluksessa, ei välittäjää voida pitää sellaisena vakuutusyhtiön edustajana, jonka toimista ja mahdollisista virheistä vakuutusyhtiö voimassa olevan lainsäädännön tai yleisten vahingonkorvausoikeudellisten periaatteiden mukaan olisi vastuussa. Jos vakuutuksenvälittäjä ei ole varautunut mahdolliseen vahingonkorvausvastuuseen esimerkiksi vakuutuksen avulla, saattavat välittäjän virheistä tai laiminlyönneistä aiheutuneet vahingot olla toimeksiantajan tai vahingon kärsineen kolmannen henkilön kannalta tuhoisia. Tämän vuoksi on tarpeen säätää vakuutuksenvälittäjän vahingonkorvausvastuusta ja luoda pakollisen vastuuvakuutuksen avulla järjestelmä, jonka nojalla mahdolliset vahingot korvataan.

Vakuutuksenvälittäjien merkitys on maassamme tällä hetkellä vähäinen. Vakuutusmarkkinoidemme avautuessa kansainväliselle kilpailulle ja Euroopan yhdentymiskehityksen edetessä on mahdollista, että vakuutuksenvälitystoiminta laajenee Suomessakin. Vakuutusmarkkinoiden häiriöttömän toiminnan ja terveen kehityksen turvaamiseksi on tarpeen, että vakuutuksenvälittäjien toiminta on vakaata ja jatkuvaa ja että välittäjät nauttivat yleistä luottamusta. Tämä edellyttää takeita siitä, että vakuutuksenvälittäjillä on riittävät taloudelliset edellytykset ja ammattitaito toiminnan harjoittamiseen ja että näiden edellytysten olemassaoloa jatkuvasti valvotaan.

Tämän vuoksi on katsottava olevan tarpeen vakuutuksenvälittäjien osalta poiketa Suomessa vallitsevasta elinkeinovapauden periaatteesta ja antaa vain sosiaali- ja terveysministeriön ylläpitämään rekisteriin merkityille luonnollisille ja oikeushenkilöille oikeus vakuutuksenvälitystoiminnan harjoittamiseen.

Vaikka rekisteröinti sinänsä nostaakin alalle tulon kynnystä, ei sen silti voida katsoa haitallisella tavalla rajoittavan kilpailua, sillä sosiaali- ja terveysministeriö rekisteröintiviranomaisena ei voisi ottaa harkinnassaan huomioon sitä, tarvitaanko alalle uusia yrittäjiä, vaan viranomaisen olisi rekisteröitävä sitä haluava vakuutuksenvälittäjäksi, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Lisäksi toimivan ja asianmukaisesti säännellyn vakuutuksenvälittäjäjärjestelmän voidaan sinällään arvioida edistävän kilpailua vakuutuksenantajien kesken ja mahdollisesti lisäävän myös ulkomaisten vakuutusyhtiöiden mielenkiintoa markkinoitamme kohtaan.

1.2. Keinot

1.2.1. Johdanto

Edellä esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi ehdotetaan säädettäväksi laki vakuutuksenvälittäjistä. Laki sisältäisi sekä elinkeino-oikeudellisia säännöksiä rekisteröintiedellytyksistä ja menettelystä, valvonnasta ja hallinnollisista seuraamuksista että sopimusoikeudellisia säännöksiä välitystehtävän suorittamisesta, vakuutuksenvälittäjän virheellisen menettelyn sopimusoikeudellisista seuraamuksista ja vakuutuksenvälittäjän vastuusta sopimussuhteen ulkopuoliselle taholle. Lakiehdotuksen perusperiaatteena on vakuutuksenvälitystoiminnan terveen kehityksen turvaaminen ja asiakkaiden suojaaminen luomalla lainsäädännön avulla puitteet vakuutuksenvälitystoiminnalle Suomessa. Lisäksi lakiehdotus vastaa EY:n vakuutusedustajadirektiivin ja vakuutusedustajasuosituksen säännöksiä. Ehdotuksessa on pyritty ottamaan huomioon myöskin parhaillaan oikeusministeriössä valmisteltavana oleva vakuutussopimuslain uudistamista koskeva ehdotus, koska on tarkoituksenmukaista, että vakuutuksen hakijan asema esimerkiksi tietojensaantioikeuden suhteen on mahdollisimman samankaltainen siitä riippumatta, ottaako hän vakuutuksen suoraan vakuutuksenantajalta vai vakuutuksenvälittäjän kautta.

1.2.2. Lain soveltamisala

Jokaista, joka harjoittaisi vakuutuksenväli-

tystoimintaa Suomessa, pidettäisiin laissa tarkoitettuna vakuutuksenvälittäjänä. Vakuutuksenvälitystoiminnalla puolestaan tarkoitettaisiin edellä selostettua vakuutusedustajadirektiivin 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaista toimintaa.

Lakia ei kuitenkaan sovellettaisi vakuutuksenantajien harjoittamaan vakuutusten välitykseen eikä jälleenvakuutusten välittämiseen.

Myöskin vakuutuksenvälitystoimintaa harjoittavan yhteisön palveluksessa oleva henkilö voitaisiin rekisteröidä vakuutuksenvälittäjäksi. Pääasiassa laki koskisi kuitenkin vakuutuksenvälitystoimintaa harjoittavaa elinkeinonharjoittajaa. Elinkeinonharjoittajalla tarkoitettaisiin luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ammattimaisesti, tuloa hankkiakseen tai liikevoittoa saadakseen harjoittaa ammattia, liiketoimintaa tai muuta elinkeinoa.

1.2.3. Rekisteröinti ja sen edellytykset

Vakuutuksenvälittäjien luotettavuuden ja ammattitaidon turvaamiseksi ehdotetaan, että vakuutuksenvälitystoimintaa saisi lain mukaan harjoittaa vain vakuutuksenantajista riippumaton luonnollinen henkilö tai yhteisö, joka olisi merkitty sosiaali- ja terveysministeriön vakuutuksenvälittäjistä pitämään rekisteriin.

Vakuutuksenvälittäjäksi rekisteröidyillä olisi yksinoikeus vakuutuksenvälittäjän tai vakuutusmeklarin nimityksen käyttöön.

Luvaton vakuutuksenvälitystoiminnan harjoittaminen tai luvaton vakuutuksenvälittäjän tai vakuutusmeklarin nimityksen käyttö olisi rangaistavaa.

Sosiaali- ja terveysministeriön olisi rekisteröitävä vakuutuksenvälittäjäksi sitä pyytävä luonnollinen henkilö, joka riippumattomuuden lisäksi täyttäisi muut laissa asetetut kelpoisuusvaatimukset.

Laissa asetettaisiin vakuutuksenvälittäjäksi rekisteröitävälle luonnolliselle henkilölle melko yleisluontoiset koulutusta, kokemusta ja yleistä sopivuutta koskevat kelpoisuusvaatimukset. Koulutusvaatimuksia ei tässä vaiheessa tarkemmin yksilöitäisi, sillä tällä hetkellä Suomessa ei vielä ole vakuutuksenvälittäjille suunnattua koulutusohjelmaa tai ammattitutkintoa. Yleisluontoiset säännökset mahdollistaisivat myös EY:n vakuutusedustajadirektiivin säännösten huomioimisen Euroopan talousalueeseen kuuluvasta muusta valtiosta tulevan vakuutuksenvälittäjäksi rekisteröitävän osalta.

Jotta yhteisö voitaisiin rekisteröidä vakuutuksenvälittäjäksi, sen palveluksessa olisi oltava sen liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä määrä vakuutuksenvälittäjäksi rekisteröityjä luonnollisia henkilöitä.

Jotta voitaisiin varmistua siitä, että vakuutuksenvälittäjä olisi tarpeellisessa määrin varautunut toiminnastaan mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen varalta, rekisteröitäessä tarkistettaisiin myös, että vakuutuksenvälitystoimintaa itsenäisenä elinkeinonharjoittajana harjoittavalla luonnollisella henkilöllä ja vakuutuksenvälitystoimintaa harjoittavalla yhteisöllä olisi vakuutus vakuutuksenvälitystoiminnasta aiheutuneiden vahinkojen korvaamisen varalta. Sosiaali- ja terveysministeriö antaisi tarkemmat määräykset vakuutuksen sisällöstä.

Tärkein vakuutuksenvälittäjälle asetettava vaatimus olisi vaatimus riippumattomuudesta vakuutuksenantajista, sillä se, että vakuutuksenvälittäjä toimii nimenomaan toimeksiantajan edustajana suhteessa vakuutuksenantajaan, erottaa hänet vakuutuksenantajan edustajana toimivasta asiamiehestä. Laissa annettaisiin joitakin esimerkkejä siitä, milloin tällaisen riippuvuuden katsottaisiin syntyneen. Mikäli sosiaali- ja terveysministeriö katsoisi riippuvuussuhteen syntyneen, se voisi poistaa vakuutuksenvälittäjän rekisteristä.

1.2.4. Vakuutuksenvälitystoiminnan harjoittaminen

Vakuutuksenvälittäjien asiakkaiden turvaamiseksi ja valvonnan tehostamiseksi ehdotetaan, että vakuutuksenvälittäjällä olisi oltava toimintaansa varten kiinteä toimipaikka Suomessa.

Vakuutuksenvälittäjä voisi harjoittaa henkilövakuutusten ja vahinkovakuutusten tai molempien välittämistä sen mukaan mitä vakuutuksenvälittäjärekisteriin olisi merkitty.

Lakiin sisältyisi lisäksi eräitä vakuutuksenvälittäjän suhdetta toimeksiantajaan koskevia sopimusoikeudellisia säännöksiä. Nämä säännökset olisivat pakottavia siten, että sopimusehto, joka poikkeaisi lain säännöksistä toimeksiantajan vahingoksi, olisi mitätön. Säännöksiä täydentäisi vakuutuksenvälittäjän vahingonkor-

vausvastuuta koskeva säännös ja erillinen rangaistussäännös vakuutussalaisuuden rikkomisesta.

Vakuutuksenvälittäjän olisi tehtävä toimeksiantajan kanssa solmimansa toimeksiantosopimus kirjallisesti kahtena kappaleena. Tällä pyritään vaikuttamaan siihen, että toimeksiantaja viimeistään sopimuksen tekovaiheessa perehtyisi sopimuksen sisältöön.

Laissa olisivat säännökset toimeksiantosopimuksen vähimmäissisällöstä. Toimeksiantosopimuksesta olisi käytävä ilmi toimeksiannon sisältö, sopimuksen voimassaoloaika ja vakuutuksenvälittäjälle maksettavan palkkion määräytymisperusteet. Olennaisten seikkojen merkitsemistä sopimukseen pyrittäisiin lisäksi tehostamaan sillä, että välittäjä ei voisi vedota seikkaan, jota ei ole merkitty sopimukseen.

Koska vakuutuksenvälitystoiminnan tulee voida kehittyä markkinoiden vaatimusten mukaisesti, ei ole tarkoituksenmukaista lailla säännellä yksityiskohtaisesti vakuutuksenvälittäjien velvollisuuksista, vaan tämä on jätettävä asianosaisten sovittavaksi kunkin toimeksiantajan tarpeiden mukaan. Ehdotetut välittäjän suoritusvelvollisuutta koskevat säännökset olisivat siten verraten yleisluonteisia ja toimisivat ohjeena arvioitaessa, onko vakuutuksenvälittäjä menetellyt ammattitaitoisesti ja huolellisesti hyvän vakuutuksenvälitystavan edellyttämällä tavalla.

Toimeksiantajan edun ensisijaisuus suhteessa vakuutuksenvälittäjän omaan etuun ja velvollisuus toimeksiantajien tasapuoliseen kohteluun ovat seikkoja, joihin myös tulisi kiinnittää huomiota hyvän vakuutuksenvälitystavan arvioinnissa. Säännös hyvästä vakuutuksenvälitystavasta saisi lopullisen sisältönsä vasta soveltamiskäytännössä.

Erityisesti laissa korostettaisiin vakuutuksenvälittäjän velvollisuutta antaa toimeksiantajalle ennen vakuutussopimuksen päättämistä kaikki toimeksiantajan vakuutustarpeen arvionnin ja vakuutuksen valitsemisen kannalta tarpeelliset tiedot.

Vakuutuksenvälittäjän olisi pidettävä toimeksiantajalle tai vakuutuksenantajalle kuuluvat raha- ja muut varat erillään vakuutuksenvälittäjän omista varoista. Säännös turvaisi toimeksiantajaa erityisesti vakuutuksenvälittäjän maksukyvyttömyys- tai konkurssitilanteessa.

Jotta toimeksiantajalla olisi mahdollisuus harkita, vaikuttaako vakuutuksenantajan vakuutuksenvälittäjälle maksama palkkio vakuutuksenvälittäjän toimintaan, ehdotetaan säädettäväksi, että vakuutuksenvälittäjän olisi ennen vakuutussopimuksen tekemistä ilmoitettava toimeksiantajalleen, saako hän vakuutuksenantajalta palkkiota vakuutuksen välittämisestä, ja toimeksiantajan pyynnöstä myös palkkion määrä.

Lakisääteisten vakuutusten kuten esimerkiksi liikennevakuutuksen, lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja lakisääteisen työeläkevakuutuksen erityisluonteen vuoksi ehdotetaan lisäksi, että vakuutuksenantaja voisi yleensä maksaa vakuutuksenvälittäjälle palkkiota näiden vakuutusten välittämisestä vain vakuutuksenantajan hakemuksesta sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti.

1.2.5. Vakuutuksenvälittäjän vastuu

Erityisen tärkeänä toimeksiantajan ja myös kolmannen henkilön oikeusturvan kannalta on säätää laissa vakuutuksenvälittäjän vahingonkorvausvastuusta. Vakuutuksenvälittäjän vahingonkorvausta koskeva säännös olisi tärkeä muun muassa sen vuoksi, että niin sanotulle kolmannelle henkilölle aiheutuneiden varallisuusvahinkojen osalta korvauksen saaminen edellyttää vahingonkorvauslain (412/74) 5 luvun 1 §:n mukaan erityisen painavia syitä ja todistustaakka vakuutuksenvälittäjän tahallisesta tai tuottamuksellisesta menettelystä on vahinkoa kärsineellä.

Vakuutuksenvälittäjän vahingonkorvausvastuu sekä toimeksiantajalle että muulle henkilölle, jonka oikeutta toimeksianto tai vakuutus koskee, määräytyisi säännöksen kirjoittamistavasta johtuen yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden mukaisesti. Tämä merkitsisi todistustaakan jaon osalta muun muassa sitä, että vakuutuksenvälittäjän tulisi korvausvastuusta vapautuakseen osoittaa menetelleensä huolellisesti. Korvauksen saamiseksi ei myöskään vaadittaisi vahingonkorvauslain 5 luvun 1 §:ssä tarkoitettuja erityisen painavia syitä.

Vahinkoa kärsineellä olisi myös oikeus saada korvaus vahingosta, joka syntyy, koska vakuutussopimus ei vakuutuksenvälittäjän antamien puutteellisten, virheellisten tai harhaanjohtavien tietojen johdosta olekaan sen sisältöinen kuin toimeksiantajalla oli aihetta käsittää.

Vahingonkorvausta koskeva säännös olisi

pakottava kuluttajaa sekä kuluttajaan rinnastettavissa olevaa elinkeinonharjoittajaa kohtaan.

Vakuutuksenvälittäjän menettelystä aiheutunut vahinko voi ilmetä vasta vuosien kuluttua siitä, kun toimeksianto on päättynyt ja välittäjä tehnyt tilityksen tehtävän hoitamisesta kauppakaaren asiamiehiä koskevan 18 luvun säännösten mukaisesti, esimerkiksi kun omaisuuden tuhouduttua käy ilmi, ettei vakuutus vakuutuksenvälittäjän virheen vuoksi katakaan vahinkoa. Täten kauppakaaren 18 luvun 9 §:n säännöksen erityisestä vanhentumisajasta, jonka mukaan toimeksiantajan olisi vaatiessaan vahingonkorvausta välittäjältä nostettava kanne tätä vastaan yön ja vuoden kuluessa toimeksiannon päättymisestä, ei voida katsoa soveltuvan sääntelemään vakuutuksenvälittäjien vahingonkorvausvastuun vanhentumista. Tämän vuoksi laissa ehdotetaan säädettäväksi erityisestä vanhentumisajasta.

Kuten edellä on jo mainittu, vakuutuksenvälittäjällä olisi lain mukaan aina oltava voimassa oleva vakuutus vakuutuksenvälitystoiminnasta aiheutuneiden vahinkojen korvaamisen varalta. Vastuuvakuutuksessa vakuutettuna on kuitenkin se, jonka vahingonkorvausvelvollisuuden varalta vakuutus on otettu, eikä vahinkoa kärsinyt henkilö. Nykyisen lain mukaan vahinkoa kärsineellä henkilöllä ei ole pääsääntöisesti oikeutta vakuutuskorvaukseen, eikä hän voi esittää korvausvaatimusta suoraan vakuutuksenantajalle. Oikeusministeriössä valmisteilla olevassa vakuutussopimuslakiehdotuksessa ehdotetaan kuitenkin, että vahinkoa kärsineellä olisi itsenäinen oikeus korvaukseen, jos vakuutuksen ottaminen on perustunut lakiin. Täten vakuutuksenvälittäjän menettelyn johdosta vahinkoa kärsineellä olisi oikeus vaatia korvausta suoraan vakuutuksenantajalta.

1.2.6. Vakuutuksenvälittäjien valvonta

Vakuutuksenvälittäjien valvonta ehdotetaan annettavaksi sosiaali- ja terveysministeriölle, joka valvoo myös muuta vakuutustoimintaa. Vakuutuksenvälittäjien valvontaa koskevat säännökset olisivat pääosin samankaltaisia kuin mitä vakuutusyhtiölaissa ja ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa annetussa laissa (635/89) säädetään koti- ja ulkomaisten vakuutusyhtiöiden osalta.

Vakuutuksenvälittäjä olisi velvollinen antamaan sosiaali- ja terveysministeriölle sen pyynnöstä toimintaansa koskevia tietoja sekä toimittamaan sosiaali- ja terveysministeriölle vuosittain kertomuksen liiketoiminnastaan.

Vakuutuksenvälittäjistä annettujen säännösten noudattamista ehdotetaan tehostettavaksi lakiehdotukseen sisältyvillä hallinnollisilla pakkokeinoilla, joita olisivat huomautus virheellisestä menettelystä, kehotus asian korjaamiseen määräajassa, kielto jatkaa virheellistä menettelyä sekä uhkasakon asettaminen. Jollei kehotusta tai kieltoa noudatettaisi, sosiaali- ja terveysministeriö voisi kieltää vakuutuksenvälittäjää jatkamasta toimintaansa tai poistaa vakuutuksenvälittäjän rekisteristä.

Lisäksi vakuutuksenvälittäjälle asetettaisiin ilmoitusvelvollisuus tietoonsa tulleista rahanpesutoimintaan viittaavista seikoista sekä velvollisuus antaa rahanpesutoiminnan ehkäisemisessä tarpeellisia tietoja rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä 10 päivänä kesäkuuta 1991 annetun EY:n neuvoston direktiivin (91/308/ETY) mukaisesti.

2. Nykyinen tilanne

2.1. Lainsäädäntö

Suomessa ei ole vakuutuksenvälittäjiä koskevaa erityistä lainsäädäntöä. Vakuutuksenvälittäjien toimintaa sääntelevät ainoastaan yleiset elinkeino- ja sopimusoikeudelliset säännökset.

Suomessa on voimassa elinkeinovapauden periaate, joka käy ilmi myös elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetusta laista. Tämän periaatteen mukaan jokainen Suomen kansalainen voi periaatteessa vapaasti harjoittaa Suomessa kaikenlaista hyvän tavan mukaista liikettä tai muuta elinkeinoa, jollei sen harjoittamisesta laissa nimenomaisesti toisin säädetä. Jos toimintaa aiotaan harjoittaa kiinteästä toimipaikasta käsin tai käyttämällä apuna vierasta työvoimaa, elinkeinoa harjoittamaan ryhtyvän on hallittava itseään ja omaisuuttaan. Ennen toiminnan aloittamista hänen on tehtävä elinkeinoilmoitus maistraatille tai nimismiehelle. Jos kyseessä on pelkästään elinkeinon harjoittaminen omaksi elatukseksi ilman, että edellä mainitut edellytykset täyttyisivät, täysivaltaisuutta ei vaadita eikä elinkeinoilmoitusta tarvitse tehdä. Ulkomaalainen tarvitsee elinkeinon harjoittamiseen Suomessa lisäksi lääninhallituksen luvan.

Vakuutuksenvälittäjän toimintaa toimeksian-

tajan asiamiehenä koskevat kauppakaaren 18 luvun säännökset toimitsijoista eli asiamiehistä. Kauppakaaren 18 luvussa säädetään muun muassa asiamiehen velvollisuudesta pyytää valtakirja ja tehdä tili päämiehelleen, vilpillisen asiamiehen vastuusta ja asiamiehen tekemien oikeustointen pätevyydestä. Asiamiehellä on kauppakaaren 18 luvun 5 §:n mukaan oikeus saada työstään kohtuullinen palkkio ja korvaus kuluistaan. Kauppakaaren 18 luvun 9 §:ssä säädetään erityisestä asiamiehen toimitusta koskevasta kanneajasta. Kanne on nostettava yön ja vuoden kuluessa siitä, kun asiamies toimestaan erosi ja hän itse taikka hänen perillisensä ovat tilin tehneet.

Vakuutuksenvälittäjän ja hänen toimeksiantajansa välillä syntyvien ristiriitatilanteiden ratkaisemisessa sovelletaan yleisiä sopimusoikeudellisia periaatteita.

Jos vakuutuksenvälittäjän toimeksiantaja on kuluttajansuojalaissa (38/78) tarkoitettu kuluttaja, kuluttajansuojalain säännöksiä sovelletaan sekä vakuutuksenvälittäjän ja tämän toimeksiantajan välisen sopimuksen ehtoihin että vakuutuksenvälittäjän palvelujen markkinointiin. Kuluttajavalituslautakunta voi käsitellä välittäjän ja tämän toimeksiantajan välisiä riitaisuuksia.

Jos kuluttaja-asemassa olevan toimeksiantajan ja vakuutuksenvälittäjän tekemässä toimeksiantosopimuksessa on kohtuuton ehto, ehtoa voidaan kuluttajansuojalain 4 luvun 1 §:n mukaan sovitella tai jättää se huomioon ottamatta.

Sellainen vakuutuksenvälittäjän toimeksiantaja, joka ei ole kuluttaja, voi puolestaan vedota toimeksiantosopimuksen ehtojen kohtuuttomuuden johdosta varallisuusoikeudellisista oikeustoimista annetun lain, jäljempänä oikeustoimilain, 36 §:ään (956/82). Lain 36 §:n lisäksi saattavat myös muut tämän lain 3 luvun säännöksistä tulla sovellettaviksi.

Kun vakuutuksenvälittäjän vastuusta toimeksiantajalle ei ole nykyisin annettu nimenomaisia säännöksiä, välittäjän vastuu asiakkaalleen määräytyy yleisten korvausvastuuta koskevien periaatteiden mukaisesti. Siten välittäjä vastaa tuottamuksestaan aiheutuneista vahingoista toimeksiantajalleen. Yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden mukaisesti välittäjä vapautuu vastuusta vain, jos hän pystyy osoittamaan, ettei vahinko ole johtunut hänen tuottamuksestaan.

Vakuutuksenvälittäjän vahingonkorvausvastuu välittäjän toiminnan johdosta vahinkoa kärsineelle muulle henkilölle kuin toimeksiantajalle, esimerkiksi henkilövakuutuksen edunsaajalle, määräytyy vahingonkorvauslain mukaan. Koska välittäjän sopimussuhteen ulkopuoliselle aiheuttama vahinko on yleensä niin sanottu puhdas varallisuusvahinko, joka ei ole yhteydessä henkilö- ja esinevahinkoon, edellyttää korvauksen saaminen näissä tilanteissa vahingonkorvauslain 5 luvun 1 §:n mukaisesti erityisen painavia syitä.

Ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa annetun lain perustelujen mukaan myös vakuutusten välittäminen ulkomaisille vakuutusyhtiöille on vakuutusliikkeen harjoittamista ulkomaisen vakuutusyhtiön lukuun ja rangaistuksen uhalla kiellettyä, jollei ulkomaisella vakuutusyhtiöllä ole valtioneuvoston myöntämää toimilupaa harjoittaa vakuutustoimintaa Suomessa. Vakuutusyhtiöllä, jolla ei ole asianmukaista toimilupaa, ei saa olla Suomessa edustajaa, asiamiestä eikä muuta välittäjää vakuutussopimusten tekemistä varten. Jos vakuutusyhtiö maksaa palkkiota välityksestä, on kysymyksessä välitystoiminta riippumatta siitä, kuinka monelle yhtiölle vakuutuksenvälittäjä välittää liikettä. Yksittäinen vakuutuksenottaja, niin luonnollinen henkilö kuin oikeushenkilökin, voi kuitenkin oma-aloitteisesti ottaa vakuutuksen suoraan myös sellaisesta ulkomaisesta vakuutusyhtiöstä, jolla ei ole Suomessa toimilupaa. Vakuutuksenottaja voi tuolloin käyttää apuna vakuutuskonsulttia, jolle hän itse maksaa palkkion. Jos sen sijaan ulkomainen vakuutusyhtiö maksaa palkkion vakuutuksen välittämisestä, katsotaan kyseessä olevan vakuutusliikkeen luvaton harjoittaminen.

2.2. Käytäntö

Koska vakuutuksenvälittäjän ja hänen asiakkaansa välisistä suhteista ei ole nimenomaisia säännöksiä, toimeksiantosopimuksella on keskeinen merkitys välittäjän ja hänen toimeksiantajansa välisten oikeudellisten suhteiden kannalta. Toimeksiantosopimukset tehdään usein vakuutuksenvälittäjien laatimien vakiosopimusehtojen mukaisesti.

Suomessa toimivien vakuutuksenvälittäjien keskusjärjestö Suomen Vakuutusmeklariliitto ry perustettiin lokakuussa 1990. Tällä hetkellä liittoon kuuluu 9 jäsenyhteisöä. Jäsenyhteisöjen henkilöstömäärä vaihtelee 1—10 työntekijän

välillä. Yhteensä vakuutuksenvälitystoimintaa harjoittavilla yhteisöillä on työntekijöitä noin 30. Yhteisöjen liikevaihto vaihtelee 200 000—2 000 000 markan välillä.

Suomen Vakuutusmeklariliiton hallitus on hyväksynyt jäseniä sitovat eettiset normit sekä edellyttää jäsenyhteisöiltään liiton hyväksymää voimassa olevaa vastuuvakuutusta.

Suomessa toimii lisäksi noin 15 Vakuutusmeklariliittoon kuulumatonta vakuutusalan konsulttiyritystä, jotka asiakkaansa toimeksiannosta ja kustannuksella neuvovat tätä saatavilla olevista ja sopivimmista vakuutuksista. Konsulttien palkkioperusteena ovat yleensä tarjouskilpailun tuloksena asiakkaalle syntyvät vakuutusmaksusäästöt. Useiden konsulttiyritysten tavoitteena on toimia tulevaisuudessa puhtaasti vakuutuksenvälittäjinä.

2.3. Lainsäädännöstä muissa pohjoismaissa ja Euroopan yhteisöissä

2.3.1. Muut pohjoismaat

Ruotsissa vakuutuksenvälitystoiminnan harjoittamista sääntelee vuoden 1990 alusta voimaan tullut laki vakuutuksenvälittäjistä (Lag om försäkringsmäklare), jota täydentää asetus. Nyt annettava esityksessä on pitkälti omaksuttu Ruotsin vastaavan lainsäädännön sisältämät periaatteet.

Ruotsin vakuutuksenvälittäjiä koskevaan lakiin sisältyy sekä elinkeino-oikeudellisia että siviilioikeudellisia säännöksiä, joita sovelletaan oikeushenkilöihin ja luonnollisiin henkilöihin, jotka ammattimaisesti välittävät eri vakuutuksenantajien tarjoamia ensivakuutuksia.

Kaikkien Ruotsissa vakuutuksenvälitystoimintaa harjoittavien on rekisteröidyttävä rahoitustarkastuksen (finansinspektionen) ylläpitämään rekisteriin. Vakuutuksenvälittäjärekisteriin merkitään, välittääkö vakuutuksenvälittäjä henkilövakuutuksia, vahinkovakuutuksia vai molempia. Myös konsulttien on rekisteröidyttävä, jos he toimivat aktiivisesti sopimusneuvotteluissa.

Jotta vakuutuksenvälittäjä voitaisiin merkitä rekisteriin, vaaditaan, että välittäjä on riippumaton vakuutusyhtiöistä ja että hänellä on vastuuvakuutus toiminnassaan mahdollisesti aiheuttamiensa vahinkojen varalta. Luonnolliselta henkilöltä vaaditaan lisäksi täysivaltaisuutta, riittävää koulutusta sekä yleistä sopivuutta ja oikeushenkilöltä, että ne luonnolliset henkilöt, jotka välittävät vakuutuksia oikeushenkilön lukuun, ovat rekisteröityjä vakuutuksenvälittäjiä.

Sopimusoikeudellisten säännösten mukaan vakuutuksenvälittäjän on hoidettava tehtävänsä huolellisesti ja noudatettava hyvää vakuutuksenvälitystapaa. Hänen on selvitettävä toimeksiantajansa vakuutusturvan tarve ja tämän pohjalta tehtävä ehdotuksensa toimeksiantajan vakuutustarpeen kattamiseksi. Jos vakuutuksenvälittäjä tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö edellä mainittujen velvollisuuksiensa noudattamisen, on hän velvollinen korvaamaan toimeksiantajalleen tai muulle, jonka oikeus on riippuvainen siitä, että vakuutuksenvälittäjä hoitaa tehtävänsä asianmukaisesti, toiminnastaan aiheutuneen vahingon. Sopimusoikeudelliset säännökset ovat pakottavia kuluttajasuhteessa.

Vakuutuksenvälittäjien toimintaa valvoo rahoitustarkastus.

Vakuutuksenvälittäjät voivat välittää asiakkailleen myös sellaisten ulkomaisten vakuutusyhtiöiden tarjoamia vakuutuksia, joilla ei ole Ruotsissa toimilupaa. Heillä on myös oikeus periä vakuutusmaksuja ja välittää vakuutuskorvauksia.

Vakuutusyhtiö maksaa yleensä välittäjän palkkion. Se on vahinkovakuutusten osalta noin 15 % vuotuisesta vakuutusmaksusta.

Ruotsissa toimii tällä hetkellä 145 vakuutuksenvälitystoimintaa harjoittavaa yritystä, joiden palveluksessa on 463 vakuutuksenvälittäjää. Vakuutuksenvälittäjien osuus vakuutusmarkkinoista on noin 20 %.

Norjassa ei ole erityistä vakuutuksenvälitystoiminnan harjoittajia koskevaa lakia. Vakuutusten välittämistä ulkomaisiin vakuutusyhtiöihin koskevassa asetuksessa on monia Ruotsin vakuutuksenvälittäjistä annettua lakia vastaavia säännöksiä välittäjien rekisteröinnistä, valvonnasta ja toiminnasta.

Asetuksen mukaan vain viranomaisen pitämään rekisteriin merkitty vakuutuksenvälittäjä voi välittää elinkeinotoimintaan liittyviä vahinkovakuutuksia ulkomaisiin vakuutusyhtiöihin, joilla ei ole toimilupaa Norjassa. Asetuksessa määritellään tarkemmin, mitä elinkeinotoimintaan liittyvillä vahinkovakuutuksilla tarkoitetaan. Tullakseen rekisteröidyksi vakuutuksenvälittäjäksi on välittäjällä oltava vastuuvakuutus tai hänen on asetettava vakuus mahdollisesti aiheuttamiensa vahinkojen varalta. Va-

kuutuksenvälitystoimintaa harjoittavalla yhteisöllä on oltava vastaava hoitaja, jolla on riittävä koulutus sekä vähintään kolmen vuoden kokemus yrityksen vahinkovakuutuskysymyksistä.

Lisäksi asetuksessa on säännöksiä välittäjän toiminnasta. Näissä säännöksissä korostetaan hyvän vakuutustavan noudattamista sekä välittäjän velvollisuuksia asiakastaan kohtaan.

Norjassa vakuutuksenvälittäjät ovat keskittyneet lähes yksinomaan merivakuutuksiin. Muissa yritysvakuutuksissa heidän osuutensa on toistaiseksi ollut vähäinen.

Tanskassa ei ole vakuutuksenvälittäjien toimintaa sääntelevää lainsäädäntöä. Tosin sen tarpeellisuudesta on viime aikoina keskusteltu ja erityisesti vakuutusyhtiöiden edustajat ovat toivoneet välittäjien toiminnan sääntelyä.

Tanskan vakuutusmarkkinoilla on vakuutuksenvälittäjiä ollut yli kymmenen vuoden ajan, mutta välittäjät eivät toistaiseksi ole saaneet kovinkaan merkittävää osuutta yritysvakuutusmarkkinoista. Vakuutuksenvälittäjäyhdistyksessä on hieman yli 20 jäsentä, minkä lisäksi yhdistyksen ulkopuolella toimii noin 40 vakuutuksenvälittäjää.

2.3.2. Euroopan yhteisöt

Euroopan yhteisöjen säännökset

Neuvoston direktiivi, annettu 13 päivänä joulukuuta 1976, toimenpiteistä sijoittautumisvapauden sekä palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi vakuutusasiamiesten ja vakuutuksenvälittäjien (ISIC ryhmästä 360) toiminnassa, sekä erityisesti kyseistä toimintaa koskevista siirtymätoimenpiteistä

EY:ssä on hyväksytty nimenomaisesti vakuutusasiamiehiä ja vakuutuksenvälittäjiä koskeva vakuutusedustajadirektiivi, joka kuuluu myös ETA-sopimuksen liitesäännöstöön. Se liittyy Euroopan talousyhteisön perustamisesta tehdyn sopimuksen 57 artiklaan, jossa määrätään, että itsenäisen yrittäjätoiminnan aloittamista ja harjoittamista on helpotettava antamalla direktiivejä tutkintojen, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta. Direktiivin tavoitteena on edistää vakuutusasiamiesten ja vakuutuksenvälittäjien mahdollisuuksia toimia vapaasti EY:n alueella.

Direktiivi on ollut tarpeen, koska joissakin jäsenvaltioissa vakuutusedustajana toimiminen edellyttää tiettyjen pätevyysvaatimuksien täyttymistä, kun taas toisissa jäsenvaltioissa ei ole lainkaan vakuutusedustajia koskevia määräyksiä. Direktiivissä on tämän vuoksi pyritty laatimaan välittävät, pätevyyden mittaamista ja osoittamista koskevat säännökset, jotta esimerkiksi vakuutuksenvälitystoiminnan kannalta sääntelemättömästä maasta tuleva henkilö voisi toimia vakuutuksenvälittäjänä maassa, jossa tällaisia pätevyysvaatimuksia on asetettu.

Direktiivin 2 artiklassa vakuutusedustajat jaotellaan kolmeen eri ryhmään: (1) itsenäisiin, vakuutuksenantajista riippumattomiin vakuutuksenvälittäjiin, (2) yhden tai useamman vakuutuksenantajan lukuun toimiviin vakuutusasiamiehiin ja (3) muihin, välittäjien tai asiamiesten apuna työskenteleviin henkilöihin, joilla ei ole sopimuksentekovaltuuksia. Jaottelun pohjalta direktiivissä määritellään, minkälaista toisessa jäsenvaltiossa hankittua koulutusta ja kokemusta on pidettävä riittävänä vastaavan toiminnan aloittamiseen ja harjoittamiseen toisessa jäsenvaltiossa ja miten toisessa valtiossa hankittu koulutus ja kokemus osoitetaan.

Muut vakuutusta koskevat direktiivit

Vakuutusedustajadirektiivi ei sisällä määräyksiä välittäjän oikeudesta välittää vakuutuksia jäsenmaasta toiseen. Muuta ensivakuutusta kuin henkivakuutusta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta, säännöksistä, joilla helpotetaan palvelujen tarjoamisen vapauden tehokasta käyttämistä, sekä direktiivin 73/239/ETY muuttamisesta 22 päivänä heinäkuuta 1989 annettussa toisessa EY:n neuvoston direktiivissä (88/357/ETY), jäljempänä toinen vahinkovakuutusdirektiivi, ja henkivakuutuksen ensivakuutusliikettä koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta, säännöksistä, joilla helpotetaan palvelujen tarjoamisen vapauden tehokasta käyttämistä sekä direktiivin 79/267/ETY muuttamisesta 8 päivänä marraskuuta 1990 annetussa toisessa EY:n neuvoston direktiivissä (90/619/ETY), jäljempänä toinen henkivakuutusdirektiivi, lähdetään siitä, että vakuutusyhtiö voi yhdessä jäsenvaltiossa sijaitsevasta toimipaikastaan käsin kattaa toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan vahinkovakuutusriskin tai tehdä henkivakuutussopi-

muksen toisessa jäsenvaltiossa vakinaisesti asuvan luonnollisen henkilön tai siellä toimivan oikeushenkilön kanssa ilmoitettuaan asiasta riskin sijaintimaan viranomaisille tai saatuaan luvan toiminnan harjoittamiseen kyseisessä valtiossa.

Lupaa tai ilmoitusta ei kuitenkaan tarvita, jos vakuutuksenottaja oma-aloitteisesti ottaa vahinkovakuutuksen hankkimiseksi yhteyttä muussa kuin riskin sijaintivaltiossa kiinteän toimipaikan omaavaan vakuutuksenantajaan tai ottaa henkivakuutuksen muussa kuin vakuutuksenottajan vakinaisen asuinpaikan tai toimipaikan sijaintivaltiossa kiinteän toimipaikan omaavalta vakuutuksenantajalta. Vakuutuksenhakijan katsotaan toimivan oma-aloitteisesti myös silloin, kun vakuutuksenhakija käyttää asuinmaansa vakuutuksenvälittäjää vakuutuksen hankkimisessa. Koska kaikissa jäsenvaltioissa ei vielä ole vakuutuksenvälittäjiä koskevaa lainsäädäntöä, annetaan toisessa henkivakuutusdirektiivissä jäsenvaltioille mahdollisuus tarvittavan lainsäädännön aikaansaamiseksi aina toukokuun 20 päivään 1996 saakka katsoa, ettei vakuutuksenvälittäjän välityksellä tehty vakuutussopimus ole vakuutuksenottajan oma-aloitteisesti tekemä vakuutussopimus.

Toinen henkivakuutusdirektiivi perustuu Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomioihin (n:o 205/84, 206/84, 220/84 ja 252/84), joissa tuomioistuin katsoi, ettei jäsenvaltio voi kieltää vakuutuksenvälittäjää avustamasta vakuutuksen ottamisessa jostakin ulkomaisesta vakuutusyhtiöstä, jos kansallisen lainsäädännön mukaan vakuutuksenottaja on oikeutettu oma-aloitteisesti ottamaan vakuutuksen ulkomailta.

Komission suositus vakuutusedustajista

EY:n komissio on valmistellut jäsenvaltioita koskevan suosituksen vakuutusedustajia koskevien kansallisten normien aikaansaamiseksi ja kehittämiseksi. Suositus hyväksyttiin joulukuussa 1991, eikä se kuulu ETA-sopimuksen liitesäännöstöön. Suosituksen taustalla on vakuutusedustajadirektiivin määräykset, joilla pyritään edistämään vakuutusasiamiesten ja vakuutuksenvälittäjien toimintamahdollisuuksia koko EY:n alueella. Direktiivi ei kuitenkaan sisällä säännöksiä jäsenmaiden lainsäädäntöjen lähentämisestä ja yhteensovittamisesta, eikä siihen ole sisällytetty erityisesti kuluttajansuojaa koskevia säännöksiä. Kansallisten säännösten hajanaisuus ja yhteensovittamisen puute yhteisössä, markkinoille pääsyn esteet, uusien vakuutuksenvälityskanavien kehittyminen ja kuluttajansuojanäkökohdat ovat perusteina sille, että komissio on pitänyt lisätoimenpiteitä välttämättöminä.

Suosituksen tavoitteena on luoda suuntaviivat vakuutusedustajien toiminnalle jäsenmaissa. Suosituksessa lähdetään siitä, että jokaisen jäsenmaan olisi säänneltävä vakuutusedustustoiminnan aloittamista, tällaista toimintaa harjoittavat tulisi rekisteröidä ja lisäksi kansallisessa lainsäädännössä tulisi vakuutuksenantajista riippuvaiset ja riippumattomat vakuutusedustajat erottaa toisistaan. Lisäksi vakuutusedustajille tulisi asettaa ammatillisia pätevyysvaatimuksia, joiden tarkempi määrittely jää kuitenkin jäsenvaltioiden päätettäväksi. Vakuutusten välitystä harjoittavan yhteisön johdossa on oltava riittävä määrä henkilöitä, jotka täyttävät suosituksessa vakuutusedustajille asetettavat pätevyysvaatimukset. Vakuutusedustajana toimivalta tulee vaatia hyvämaineisuutta ja hänellä on oltava pakollinen vastuuvakuutus hänen toiminnastaan aiheutuvien vahinkojen varalta, ellei vakuutuksenantaja vastaa myös vakuutusedustajan toiminnasta. Vakuutuksenantajista riippumattomalle vakuutusedustajalle (vakuutuksenvälittäjälle) voidaan asettaa vähimmäispääomavaatimus, jonka suuruus jää jäsenvaltioiden päätettäväksi. Lisäksi vakuutusedustajia valvovilla viranomaisilla tulee olla käytössään riittäviä pakkokeinoja, joiden avulla he voivat puuttua niiden vakuutusedustajien toimintaan, jotka eivät täytä suosituksessa asetettuja vaatimuksia.

Sääntelystä eräissä EY:n jäsenvaltioissa

Ranskassa lähtökohtana on, että vakuutuksenvälittäjä (le courtier) toimii vakuutuksenhakijan valtuuttamana, mutta voi joissain tapauksissa toimia myös vakuutuksenantajan puolesta esimerkiksi ottamalla vastaan vakuutusmaksuja. Täten vakuutuksenvälittäjä voi toimia molempien sopimuspuolten edustajana yhtä aikaa.

Saksan kauppalakiin (Handelsgesetzbuch) sisältyvät säännökset itsenäisenä elinkeinonharjoittajana toimivista ja työsuhteessa vakuutuksenantajaan olevista vakuutusasiamiehistä

(Versicherungsvertreter) ja vakuutuksenantajista riippumattomista vakuutuksenvälittäjistä (Versicherungsmäkler).

Vakuutuksenvälittäjän asemaa ja tehtäviä ei ole täysin määritelty Saksan lainsäädännössä. Vakuutuksenvälittäjät tekevät asiakkaidensa kanssa toimeksiantosopimuksen (Mäklervertrag), jossa vakuutuksenvälittäjän tehtävä kussakin yksittäistapauksessa määritellään. Vakuutuksenantajan kanssa vakuutuksenvälittäjät sopivat yleensä ainoastaan vakuutuksenantajan maksamasta palkkiosta. Vakuutuksenvälittäjät eivät voi edustaa vain yhtä vakuutuksenantajaa. Teoriassa vakuutuksenvälittäjät voivat vapaasti etsiä markkinoilta asiakkaalleen parhaimman mahdollisen vakuutuksen, mutta käytännössä enemmistö vakuutuksenvälittäjistä on säännöllisesti yhteydessä vain 3 — 5 vakuutuksenantajaan.

Vakuutuksenvälittäjien markkinaosuus on ollut 8 % koko vakuutusliikkeestä, mutta yritysvakuutuksissa noin kolmannes.

Isossa-Britanniassa vakuutuksenvälittäjien (brokers) toimintaa sääntelee yleisiä asiamiehiä sekä sijoitustoimintaa koskevan lansäädännön lisäksi Insurance Brokers Registration Act (1977). Laissa säädetään vakuutuksenvälittäjien rekisteröinnistä ja sen edellytyksistä sekä vakuutuksenvälittäjiltä vaadittavista ammatillisista pätevyysvaatimuksista. The Insurance Brokers Registration Council -niminen toimielin ylläpitää vakuutuksenvälittäjärekisteriä ja valvoo välittäjien toimintaa. Sen tehtävänä on myös antaa hyvää vakuutuksenvälittäjätapaa ja muita vakuutuksenvälittäjien toiminnalle asetettuja edellytyksiä kuten vakuutuksenvälittäjän korvausvastuuta koskevia määräyksiä. Vain vakuutuksenvälittäjiksi rekisteröidyt voivat käyttää toiminimessään tai muuten markkinoinnissaan nimitystä vakuutuksenvälittäjä.

Rahoituspalvelujen tarjoamista sääntelevään yleislakiin (The Financial Services Act) sisältyy melko yksityiskohtaisia henkivakuutusvälittäjien toimintaa koskevia määräyksiä. Jokainen, joka haluaa välittää henkivakuutuksia vakuutuksenantajista riippumattomana, tarvitsee tähän toimintaansa luvan.

Isossa-Britanniassa vakuutuksenvälittäjillä on pitkään ollut merkittävä asema vakuutusmarkkinoilla. Henkilövakuutuksissa välittäjien osuus on 30—40 % koko vakuutusliikkeestä. Vahinkovakuutusten osalta tilastoja ei ole saatavilla.

3. Asian valmistelu

Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto asetti tammikuussa 1990 työryhmän valmistelemaan ehdotusta vakuutusmeklareita koskevaksi laiksi perusteluineen. Työryhmän mietinnön valmistuttua Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto jätti esityksensä vakuutusmeklareita koskevan lain aikaansaamiseksi valtioneuvostolle lokakuussa 1990.

Sosiaali- ja terveysministeriö pyysi Keskusliiton esityksen johdosta huhtikuussa 1991 lausunnon seuraavilta viranomaisilta ja järjestöiltä: oikeusministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, kilpailuvirasto, kuluttajavirasto, kuluttaja-asiamies, pankkitarkastusvirasto, Kuluttajien vakuutustoimisto, Suomen Kuluttajaliitto, Kuluttajaneuvojat r.y., Marttaliitto ry, Kuluttajat — Konsumenterna ry., Teollisuuden Keskusliitto, Keskuskauppakamari, Liikennevakuutusyhdistys, Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto, Työeläkelaitosten Liitto, Vakuutusyhdistysten Keskusliitto ja Suomen Vakuutusmeklariliitto ry.

Kuluttajaneuvojat r.y. ei antanut lausuntoa.

Lausunnossa toivottiin erityisesti kiinnitettävän huomiota vakuutusmeklareita (vakuutuksenvälittäjiä) koskevan lainsäädännön tarpeellisuuteen, ehdotukseen meklaritoiminnan saattamisesta luvanvaraiseksi, mahdollisuuteen suorittaa valvonta ainakin osittain elinkeinon itsesääntelynä ja meklareiden vastuuseen toiminnassaan mahdollisesti aiheuttamiensa vahinkojen korvaamisesta.

Miltei kaikissa lausunnoissa pidettiin vakuutuksenvälittäjiä koskevan lainsäädännön luomista tarpeellisena. Osa lausunnonantajista kannatti vakuutuksenvälitystoiminnan luvanvaraistamista, osa oli rekisteröinnin kannalla. Valvonnan järjestämistä ainakaan kokonaan alan itsesääntelyn avulla ei pidetty mahdollisena. Lisäksi useissa lausunnoissa korostettiin erityisesti vakuutuksenvälittäjän vahingonkorvausvastuun sääntelemisen tärkeyttä.

Annettujen lausuntojen ja Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliiton esityksen pohjalta lain valmistelua jatkettiin virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Laadittu esitysluonnos lähetettiin uudelleen lausunnolle tammikuussa 1992 edellä mainittujen tahojen lisäksi Suomen Pankkiyhdistykselle, Suomen Yrittäjäin Keskusliitto SYKL ry:lle ja Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitolle.

Esityksessä on mahdollisuuksien mukaan py-

ritty ottamaan huomioon lausunnoissa esitetyt näkökohdat. Esityksen jatkovalmistelu on tapahtunut yhteistyössä oikeusministeriön edustajien kanssa.

4. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Lakiehdotuksella ei olisi vaikutuksia viranomaisten organisaatioon. Uusia toimielimiä ei ehdoteta perustettavaksi. Vakuutuksenvälitystoiminnan valvonta kuuluisi sosiaali- ja terveysministeriölle kuten vakuutustoiminnan valvonta yleensäkin.

Vakuutuksenvälittäjistä ei aiheuttaisi valtiolle uusia merkittäviä henkilöstö- tai muita kustannuksia, koska vakuutuksenvälittäjien rekisteröintijärjestelmästä, rekisterin ylläpitämisestä ja vakuutuksenvälittäjien valvonnasta aiheutuvat kustannukset olisi tarkoitus vuosittain periä vakuutuksenvälittäjiltä. Esitys lisäisi sosiaali- ja terveysministeriön tehtäviä esimerkiksi uusien rekisteröinti-ilmoitusten käsittelyn johdosta.

Esityksellä ei olisi vaikutuksia kuntien tai muiden julkisyhteisöjen talouteen.

Vakuutuksenvälittäjien määrän lisääntymisellä voi pitkällä aikavälillä olla taloudellisia vaikutuksia kotitalouksille ja elinkeinotoiminnalle.

Vakuutuksenvälittäjien ja yhtiöiden asiamiesten osalta ei ole tehty yhtäläisille perusteille pohjautuvaa selvitystä palkkioiden määräytymisestä. Eräiden arvioiden mukaan vakuutuksenvälittäjien markkinoilletulo mahdollisesti korottaisi suomalaisten vakuutusyhtiöiden liikekulusuhdetta.

Tähän viittaavat eräät kansainväliset vertailut, joiden mukaan maissa, joissa vakuutuksenvälittäjillä on perinteisesti vahva asema, liikekulusuhteet ovat keskimäärin korkeammat kuin suoran vakuuttamisen maissa. Esimerkiksi vahinkovakuutuksen suhteelliset liikekulut ovat Isossa-Britanniassa korkeammat kuin Saksassa. Samoin pelkästään vain omia myyntimiehiään käyttävien vakuutusyhtiöiden liikekulusuhteet näyttäisivät olevan vakuutuksenottajien kannalta edullisemmat kuin vakuutuksenvälittäjiä käyttävissä yhtiöissä niissä maissa, joissa on rinnan molempia järjestelmiä. Vakuutuksenvälittäjien käyttö ei kuitenkaan välttämättä ole ainoa selitys näille eroille, vaan myös eri maiden olosuhteet kuten kirjanpito- ja tilastointikäytäntö, yhtiöiden kokorakenne, vakuutusten koko ja vakuutusten hintojen vahvistamismenettely vaikuttavat vakuutusyhtiöiden liikekuluihin. Tämän vuoksi pitkälle meneviä johtopäätöksiä ei yksin liikekulusuhteita vertailemalla voida tehdä.

Suomalaiset vakuutusyhtiöt tekevät tiivistä vahingontorjuntayhteistyötä asiakasyrityksissään, minkä katsotaan olevan yhtenä keskeisenä syynä sille, että Suomessa esimerkiksi palovakuutusmaksut ovat eurooppalaisittain melko alhaista tasoa. Koska vakuutuksenvälittäjien käyttö vähentäisi vakuutusyhtiön ja asiakkaan välisiä suoria kontakteja, saattaisi vahingontorjuntatyö vähetä. Tämä puolestaan johtaisi korvausmenon kasvuun. Lisäksi yhtiön ja asiakkaan välisen yhteyden heikkeneminen voi vaikeuttaa tuotekehittelyä ja vakuutusturvan optimointiin pyrkimistä.

Toisaalta vakuutuksenvälitysjärjestelmä lisännee kilpailua vakuutusalalla, sekä kotimaisten vakuutusyhtiöiden kesken että koti- ja ulkomaisten vakuutusyhtiöiden välillä, mitä voidaan pitää asiakkaan kannalta edullisena. Yksittäistapauksissa edut voivat olla suuriakin. Vakuutuksenvälittäjä pyrkii järjestämään asiakkaalleen tämän tarpeet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisimman mahdollisen riskinhallintajärjestelmän. Jättämällä osan riskistä vakuutuksenottajan omalle vastuulle ja järjestämällä eri vakuutusyhtiöille tarjouskilpailun välittäjä voi onnistua alentamaan asiakkaansa vakuutusmaksuja ja laatimaan yksilöllisen, vakiovakuutuksia paremmin asiakkaan olosuhteisiin sopivan vakuutusjärjestelmän.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Valmisteilla oleva vakuutussopimuslain uudistaminen parantaisi vakuutuksenottajan sopimusoikeudellista asemaa suhteessa vakuutuksenantajaan. Laki ei suoraan vaikuttaisi vakuutuksenvälittäjän ja tämän toimeksiantajan sopimussuhteeseen, mutta sillä olisi välillisiä vaikutuksia. Siksi valmisteltavana olevan vakuutussopimuslakiehdotuksen periaatteet on pyritty ottamaan huomioon tämän esityksen valmistelussa.

Oikeustoimilakitoimikunta ehdottaa mietinnössään (komiteanmietintö 1990:20) oikeustoimilakia uudistettavaksi siten, että lakiin lisättäisiin sopimusneuvotteluvastuuta, vahvistusil-

moitusta, tilaamatta saatuja suorituksia, markkinointitietoja, sopimus- ja vastauspakkoa, puuttuvaa oikeustoimikelpoisuutta ja sovittelun voimaansaattamista koskevat säännökset. Mietinnössä ehdotetaan myös erillisen vakioehtoja koskevan lain säätämistä. Molemmat lakihankkeet vaikuttaisivat eräiltä osin toteutuessaan myös vakuutuksenvälittäjän ja tämän toimeksiantajan väliseen sopimussuhteeseen niiltä osin, kuin vakuutuksenvälittäjistä annettavassa laissa ei olisi vastaavia säännöksiä.

Tämä lakiehdotus liittyy, erityisesti siltä osin kuin kyse on vakuutuksenvälittäjän oikeudesta välittää asiakkaalleen ulkomaisten vakuutusyhtiöiden tarjoamia vakuutuksia, solmitun Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen johdosta annettuihin tai annettaviin muihin vakuutuslainsäädännön muuttamista koskeviin hallituksen esityksiin, erityisesti esitykseen laiksi vakuutuspalvelujen vapaasta tarjonnasta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 286/1992 vp) sekä esitykseen laiksi ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa annetun lain muuttamisesta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki vakuutuksenvälittäjistä

1 luku. **Yleiset säännökset**

1 §. *Vakuutuksenvälittäjä.* Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin, mitä vakuutuksenvälittäjällä tässä laissa tarkoitetaan. Jokaista, joka harjoittaisi 1 momentin mukaista vakuutuksenvälitystoimintaa, pidettäisiin tässä laissa tarkoitettuna vakuutuksenvälittäjänä.

Vakuutusten välittämisellä tarkoitettaisiin vakuutusedustajadirektiivin 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti ammattimaista toimintaa, jossa vakuutuksenvälittäjä saattaa riskien vakuuttamistarkoituksessa yhteen vakuutusta etsiviä luonnollisia tai juridisia henkilöitä sekä vakuutusyrityksiä, valmistelee vakuutussopimusten tekoa ja avustaa tarvittaessa mainittujen sopimusten hoidossa ja täytäntöönpanossa.

Vakuutuksenvälitystoiminnan tarkoituksena on vakuutussopimuksen aikaansaaminen toimeksiantajan ja vakuutuksenantajan välille. Vakuutuksenvälittäjän tehtäviin voi kuulua toimeksiantajan vakuutusturvan tarpeen selvittämisen, tarjousten pyytämisen ja sopimusneuvotteluihin osallistumisen lisäksi toimeksiantajan vakuutusturvan ylläpitäminen ja toimeksiantajan avustaminen korvausten hakemisessa.

Vakuutusneuvonnan antamista, vaikka siihen liittyisikin toimeksiantajan vakuutusturvan tarpeen selvittämistä tai tarjousten pyytämistä vakuutuksenantajilta, ei pidettäisi vielä vakuutusten välittämisenä. Vasta kun välittäjä toimeksiantosopimuksen perusteella aktiivisesti myötävaikuttaisi toimeksiantajansa vakuutusratkaisun tekemiseen, kyseessä olisi 1 momentissa tarkoitettu vakuutusten välittäminen. Tällaisena myötävaikuttamisena pidettäisiin aina vakuutussopimusneuvotteluihin osallistumista.

Laki ei sinänsä estäisi vakuutuksenvälittäjää välittämästä toimeksiantajalleen vakuutuksia myös sellaiselta ulkomaiselta vakuutuksenantajalta, jolla ei ole täällä toimilupaa tai joka ei ole tehnyt vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa koskevassa lakiehdotuksessa tarkoitettua ilmoitusta. Vakuutuksenvälittäjä ei kuitenkin voisi esimerkiksi mainonnassaan tai muuten toiminnassaan ilmoittaa edustavansa yhtä tai useampaa ulkomaista vakuutuksenantajaa, eikä muutenkaan keskittyä välittämään jonkun ulkomaisen vakuutuksenantajan tai vakuutuksenantajaryhmittymän tuotteita, koska tällöin hän ei enää täyttäisi 2 momentin vaatimusta riippumattomuudesta. Vakuutuksenvälittäjän katsottaisiin tällöin myös harjoittavan ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa annetun lain alaista toimintaa, johon vaaditaan toimilupa.

Henkilöä voidaan pitää 1 momentissa tarkoitettuna vakuutuksenvälittäjänä vain, jos välittäjällä on useita eri toimeksiantajia. Niin sanotut "captive"-meklarit eli suurten teollisuusyritysten vakuutusten ottamisesta vastaavat henkilöt eivät siis olisi tässä laissa tarkoitettuja vakuutuksenvälittäjiä, sillä he edustavat vain yhtä toimeksiantajaa.

Jotta kyseessä olisi tässä laissa tarkoitettu

vakuutuksenvälittäjä, hänen tulee lisäksi välittää useiden toisistaan riippumattomien vakuutusantajien tarjoamia vakuutuksia. Jos vakuutuksenvälittäjä välittää vain samaan konserniin tai yhtiöryhmittymään kuuluvien vakuutusyhtiöiden tarjoamia vakuutuksia, hänen katsotaan toimivan näiden yhtiöiden asiamiehenä eikä tässä laissa tarkoitettuna vakuutuksenvälittäjänä.

Pykälän 1 momentin mukaan edellytyksenä tämän lain soveltamiselle olisi, että vakuutuksenvälitystoimintaa harjoitetaan ammattimaisesti. Jotta toiminta olisi ammattimaista, on sitä harjoitettava toistuvasti tai säännöllisesti. Lisäksi toiminnan tarkoituksena on tulon tai liikevoiton hankkiminen. Toiminnan ammattimaisuutta arvosteltaessa merkitystä on myös sillä, miten toimintaa markkinoidaan. Jos vakuutuksenvälittäjä esimerkiksi mainonnassaan ilmoittaa harjoittavansa vakuutuksenvälitystoimintaa, on tätä toimintaa pidettävä ammattimaisena, vaikka tosiasiassa välittäjä välittäisi vakuutuksia vain harvoin.

Lain soveltamisen kannalta ei olisi merkitystä sillä, onko vakuutusten välittäminen asianomaisen henkilön ainoa tulonlähde. Vakuutuksenvälittäjä voisi harjoittaa vakuutuksenvälityksen ohella myös muuta liiketoimintaa edellyttäen, ettei se olisi yhteensopimatonta vakuutuksenvälitystoiminnan kanssa, esimerkiksi olemalla ristiriidassa 2 momentin riippumattomuusvaatimuksen kanssa tai vastoin 8 §:n mukaista hyvää vakuutuksenvälitystapaa. Täten lain säännökset voivat koskea myös sellaista elinkeinonharjoittajaa, joka pääasiassa harjoittaa muuta kuin tässä laissa tarkoitettua elinkeinoa. Tämä edellyttää kuitenkin, että vakuutusten välittämistä harjoitetaan ammattimaisesti osana liiketoimintaa. Esimerkiksi asianajajaa, joka satunnaisesti välittää asiakkaalleen vakuutuksen, ei pidettäisi tässä laissa tarkoitettuna vakuutuksenvälittäjänä.

Laki ei myöskään koskisi vakuutuksenantajan asiamiehinä toimivia elinkeinonharjoittajia kuten esimerkiksi matkatoimistoja ja autokauppiaita, jotka tarjoavat vakuutuksenantajan kanssa erikseen neuvottelematta asiakkailleen vakioehtoisia vakuutuksia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin oikeudesta toimia vakuutuksenvälittäjänä. Vakuutuksenvälittäjänä voisi toimia vain vakuutuksenantajista riippumaton luonnollinen henkilö tai yhteisö, joka olisi merkitty vakuutuksenvälittäjien toimintaa valvovan viranomaisen eli sosiaali- ja terveysministeriön vakuutuksenvälittäjistä pitämään rekisteriin. Suomen kansalaisten ja kotimaisten yhteisöjen lisäksi vakuutuksenvälittäjäksi voitaisiin rekisteröidä myös muun valtion kansalainen tai ulkomainen yhteisö.

Koska lakiin ei ehdoteta sisällytettäväksi erityistä lupamenettelyä, rekisteröinti on tärkeää jo vakuutuksenvälittäjien toiminnan tehokkaan valvonnan varmistamiseksi. Rekisteröintivelvoite on myös yhdenmukainen vakuutusedustajasuosituksen liitteen 5 artiklan säännöksen kanssa.

Vakuutuksenvälittäjäksi voitaisiin rekisteröidä itsenäisenä elinkeinonharjoittajana toimivan luonnollisen henkilön ja vakuutuksenvälitystoimintaa harjoittavan yhteisön lisäksi myös edellä mainitun yhteisön palveluksessa oleva luonnollinen henkilö, joka täyttää tämän lain 3 §:ssä asetetut edellytykset.

Tärkein vakuutuksenvälittäjälle asetetuista vaatimuksista on riippumattomuus vakuutuksenantajista. Merkittävin ero vakuutuksenvälittäjän ja vakuutusasiamiehen välillä on se, että asiamies toimii aina vakuutuksenantajan edustajana yhden tai useamman vakuutuksenantajan toimeksiannosta, kun taas vakuutuksenvälittäjän toiminnan on aina perustuttava vakuutuksenhakijan toimeksiantoon. Toimeksiantajan on voitava luottaa siihen, että vakuutuksenvälittäjä ottaa tehtävässään huomioon ennen kaikkea toimeksiantajan edut. Vakuutuksenvälittäjän on koko toimintansa ajan pystyttävä valitsemaan täysin vapaasti ne vakuutuksenantajat, joiden tarjoamia vakuutuksia hän asiakkailleen välittää.

Lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin 5 kohdan ja 4 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan vakuutuksenvälittäjäksi ei voitaisi rekisteröidä luonnollista henkilöä tai yhteisöä, joka on sopimukseen tai omistukseen perustuvassa taikka muussa riippuvuussuhteessa yhteen tai useampaan vakuutuksenantajaan. Tämä merkitsee, ettei vakuutuksenvälittäjä voisi tehdä vakuutuksenantajan kanssa sopimusta edustuksesta tai muusta jatkuvasta yhteistoiminnasta esimerkiksi markkinoinnissa. Vakuutuksenantaja ei voisi suoraan tai välillisesti omistaa vakuutuksenvälittäjänä toimivan yhteisön osakkeita tai olla yhtiömiehenä vakuutuksenvälittäjäyhteisössä, eikä vakuutuksenvälittäjä voisi puolestaan sijoittaa merkittävää osaa varoistaan vakuutuksenantajan osakkeisiin tai takuuosuuksiin. Riippuvuussuhde voisi olla luonteeltaan myös

taloudellista ja tosiasiallista riippuvuutta, joka ilmenisi esimerkiksi välitettyjen vakuutusten keskittymisenä suurimmaksi osaksi yhden vakuutuksenantajan tai vakuutuksenantajien yhteenliittymän tarjoamiin vakuutuksiin tai vakuutuksenantajan taloudellisesti merkittävien vakuutustoimintaan liittyvien tietojen ja taitojen (know how) kuten esimerkiksi tietokoneohjelmien siirtona vakuutuksenvälittäjälle.

Vakuutuksenantajan vakuutuksenvälittäjälle maksama palkkio sen tarjoamien vakuutusten välittämisestä toimeksiantajalle ei kuitenkaan merkitsisi riippuvuussuhteen syntymistä vakuutuksenvälittäjän ja vakuutuksenantajan välille, koska tilanteessa, jossa vakuutuksenvälittäjä välittää useiden toisistaan riippumattomien vakuutuksenantajien tarjoamia vakuutuksia, ei palkkion vastaanottaminen automaattisesti merkitse riippumattomuuden vaarantumista. Sen ratkaiseminen, onko vakuutuksenvälittäjä 2 momentissa vaaditulla tavalla vakuutuksenantajista riippumaton, jäisi lopulta kussakin tapauksessa sosiaali- ja terveysministeriön tehtäväksi.

Pykälän 3 momentin mukaan rekisteröidyillä vakuutuksenvälittäjillä olisi yksinoikeus käyttää toiminimessään tai muuten toimintaansa osoittamaan, esimerkiksi markkinoinnissaan, nimitystä vakuutuksenvälittäjä tai vakuutusmeklari. Yksinoikeus koskisi myös näiden nimikkeiden vieraskielisiä muotoja.

Pykälän 4 momentin mukaan lakia ei sovellettaisi vakuutuksenantajan harjoittamaan vakuutusten välittämiseen eikä jälleenvakuutusten välittämiseen.

Vakuutuksenantajat on rajattu pois sääntelyn piiristä sen vuoksi, että vakuutusliikkeen harjoittamiseen voi sisältyä myös vakuutusten välittäminen. Koska vakuutuksenantajien valvonnasta säädetään erikseen vakuutuslaitoksia koskevassa lainsäädännössä, ei myöskään sen vuoksi ole tarvetta valvoa niiden toimintaa tämän lain nojalla. Vakuutuksenantajilla on oikeus välittää asiakkailleen muiden, myös ulkomaisten, vakuutuksenantajien tarjoamia vakuutuksia, jotka eivät sisälly sen omaan tuotevalikoimaan.

Lakia ei myöskään ehdoteta sovellettavan jälleenvakuutusten välittämiseen. Yhtenä syynä tähän on, että ulkomaiset vakuutusyhtiöt saavat harjoittaa jälleenvakuutusliikettä Suomessa ilman toimilupaa. Lisäksi jälleenvakuutussuhde ei kosketa suoraan tavallista vakuutusasiakasta, eivätkä vakuutusyhtiöt ole tässä laissa tarkoitetun suojan tarpeessa. Jos vakuutuksenvälittäjä harjoittaa sekä jälleenvakuutusten että ensivakuutusten välittämistä, kuuluu vakuutuksenvälittäjän toiminta ensivakuutusten välittämisen osalta lain soveltamisalan piiriin.

Kuten edellä jo on todettu, voitaisiin vakuutuksenvälittäjäksi elinkeinonharjoittajan lisäksi rekisteröidä vakuutuksenvälitystoimintaa harjoittavan yhteisön palveluksessa oleva luonnollinen henkilö. Yhteisön eräänä rekisteröimisedellytyksenä lakiehdotuksen 4 §:n 4 kohdan mukaan on, että sen palveluksessa on tietty vähimmäismäärä vakuutuksenvälittäjiksi rekisteröityjä luonnollisia henkilöitä, joista yksi on nimetty liikkeen vastaavaksi hoitajaksi. Tältä osin lakiehdotus vastaa Ruotsin vakuutuksenvälittäjiä koskevaa lakia, jossa yhteisön palveluksessa olevien henkilöiden rekisteröintivelvollisuus on katsottu tarpeelliseksi tehokkaan valvonnan ja asiakkaiden suojan varmistamiseksi. Koska tämän lain säännökset pääasiassa koskisivat kuitenkin elinkeinonharjoittajana toimivaa vakuutuksenvälittäjää eli itsenäistä ammatinharjoittajaa tai yhteisöä, on 4 momenttiin lisätty selventävä säännös siitä, mitä lain pykäliä ei sovellettaisi luonnolliseen henkilöön, joka välittää vakuutuksia pelkästään vakuutuksenvälittäjäksi rekisteröidyn yhteisön lukuun.

2 §. *Toimipaikka.* Vakuutuksenvälittäjällä olisi oltava liiketoimintaansa varten kiinteä toimipaikka Suomessa. Kiinteällä toimipaikalla tarkoitetaan konttoria tai muuta toimipaikkaa, josta käsin liiketoimintaa Suomessa harjoitetaan. Vakuutuksenvälittäjien toiminnan valvonnan suorittamiseksi on tärkeää, että vakuutuksenvälittäjällä on Suomessa toimipaikka, jossa hänen toimintaansa voidaan siellä olevien asiakirjojen perusteella tarkastaa. Myös vakuutuksenvälittäjän kanssa asiakassuhteessa olevien on saatava tietää, missä vakuutusten välittämiseen liittyviä asioita hoidetaan ja mistä vakuutuksenvälittäjän voi tavoittaa.

2 luku. **Vakuutuksenvälittäjien rekisteröinti**

3 §. *Luonnollisen henkilön rekisteröinnin edellytykset.* Pykälässä säädetään niistä vaatimuksista, jotka luonnollisen henkilön on täytettävä, jotta hänet voitaisiin rekisteröidä vakuutuksenvälittäjäksi. Sosiaali- ja terveysministeriö ei voisi harjoittaa rekisteröinnistä päätettäessä tarkoituksenmukaisuusharkintaa, vaan sen olisi rekisteröitävä sitä haluava vakuutuksenvälittä-

jäksi, jos tämä täyttäisi tässä pykälässä luetellut vaatimukset.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan vakuutuksenvälittäjäksi ei voitaisi hyväksyä alaikäistä, holhouksen alaista, konkurssissa olevaa eikä henkilöä, joka on liiketoimintakiellosta annetun lain (1059/85) mukaisesti määrätty liiketoimintakieltoon. Se, että ilmoituksen tekijä hallitsee itseään ja omaisuuttaan, on osoitettavissa tuomioistuimen antamalla todistuksella.

Vakuutusedustajadirektiivin 10 artiklan mukaisesti Euroopan talousalueeseen kuuluvan muun valtion kansalaisen osalta todistukseksi hyvästä maineesta ja täysivaltaisuudesta riittää ote tuomioistuimen pitämästä rekisteristä, tai jos sellaista ei ole, sitä vastaava henkilön kotimaan toimivaltaisen oikeus- tai hallintoviranomaisen antama asiakirja, josta käy ilmi, että laissa asetetut vaatimukset henkilön osalta täyttyvät. Asiakirja voidaan korvata myös valaehtoisella vakuutuksella.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan vakuutuksenvälittäjäksi rekisteröitävällä tulisi olla vakuutusten välittämiseen riittävä koulutus ja käytännön kokemus. Vakuutuksenvälittäjäksi rekisteröitävältä voitaisiin riittävän pohjakoulutuksen lisäksi edellyttää vakuutusalaan liittyviä opintoja kuten esimerkiksi vakuutustutkinnon suorittamista. Sosiaali- ja terveysministeriö antaisi tarkempia määräyksiä siitä, millainen koulutus katsottaisiin riittäväksi. Näiden määräysten perusteella asia olisi tältä osin ratkaistava kussakin yksittäistapauksessa erikseen, sillä tällä hetkellä Suomessa ei ole erityistä vakuutusten välittämiseen perehdyttävää koulutusohjelmaa tai vakuutuksenvälittäjiltä vaadittavaa tutkintoa. Vakuutuksenvälittäjätutkinnon luominen on kuitenkin vakuutuksenvälittäjien keskusjärjestön aloitteesta suunnitteilla.

Vakuutuksenvälittäjäksi rekisteröitävällä olisi myös oltava riittäväksi katsottava käytännön kokemus. Tällaista kokemusta voisi hankkia esimerkiksi toimimalla jonkin vakuutusyhtiön palveluksessa itsenäisenä myyntihenkilönä, vakuutusyhtiön asiamiehenä tai riskinhallintatehtävissä jossakin suuryrityksessä. Myös tältä osin asia olisi ratkaistava kunkin rekisteröitävän kohdalta erikseen sosiaali- ja terveysministeriön antamien tarkempien määräysten mukaisesti.

Koulutuksen ja kokemuksen riittävyyttä olisi arvioitava kokonaisuutena. Apuna tässä arvionnissa voitaisiin käyttää vakuutusedustajadirektiivin määräyksiä. Vaikkakin direktiivi sinänsä sääntelee vain valtioiden velvollisuutta hyväksyä riittäväksi EY:n muussa jäsenvaltiossa hankittu ja direktiivissä tarkemmin määritelty koulutus ja kokemus, on tarkoituksenmukaista, ettei kotimaisille vakuutuksenvälittäjille asetettaisi direktiivin määräyksiä ankarampia vaatimuksia.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan vakuutuksenvälittäjäksi ei voitaisi rekisteröidä henkilöä, joka aikaisemman toimintansa perusteella tai muusta syystä olisi ilmeisen sopimaton toimimaan tässä tehtävässä. Vakuutuksenvälittäjäksi ei voitaisi esimerkiksi hyväksyä henkilöä, joka on tuomittu sellaisesta rikoksesta kuten esimerkiksi kavalluksesta tai petoksesta joka voisi vakavasti vaarantaa hänen luotettavuutensa ja jonka perusteella hän ei soveltuisi vakuutuksenvälittäjäksi.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan välittäjällä olisi oltava voimassa oleva vakuutus niiden vakuutuksenvälitystoiminnassa syntyneiden vahinkojen korvaamisen varalta, joista hän tämän lain mukaan olisi korvausvastuussa. Sosiaali- ja terveysministeriö antaisi tarkemmat määräykset niistä ehdoista, jotka vakuutuksen olisi vähintään täytettävä, esimerkiksi vakuutusmäärän suuruudesta, vakuutusturvan kattavuudesta sekä vakuutuksen irtisanomismenettelystä.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa säädettäisiin siitä, ettei ketään henkilöä, joka ei täyttäisi 1 §:n 2 momentissa esitettyä vaatimusta riippumattomuudesta, voitaisi rekisteröidä vakuutuksenvälittäjäksi. Kohdassa pyritään antamaan joitakin esimerkkejä siitä, milloin riippuvuussuhteen vakuutuksenantajaan ainakin katsottaisiin syntyneen. Vakuutuksenvälittäjäksi ei siten voitaisi rekisteröidä henkilöä, joka olisi vakuutuksenantajan asiamies tai muutoin vakuutuksenantajan palveluksessa. Kuten jo edellä on todettu, sosiaali- ja terveysministeriön toimivaltaan kuuluisi ratkaista tapauskohtaisesti mahdollisen riippuvuussuhteen olemassaolo.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua vakuutusta ei kuitenkaan vaadittaisi, jos vakuutuksenvälittäjä välittäisi vakuutuksia yksinomaan 4 §:ssä tarkoitetun yhteisön lukuun, koska yhteisön ottaman vakuutuksen olisi katettava myös sen palveluksessa olevien henkilöiden toimista johtuneet vahingot.

Vakuutuksenvälittäjän olisi täytettävä tässä pykälässä rekisteröinnille asetetut edellytykset myös rekisteröinnin jälkeen vakuutuksenvälitystoimintaa harjoitettaessa. Jos vakuutuksenvälittäjä ei rekisteröinnin jälkeen enää täyttäisi jotain tässä pykälässä hänelle asetettua vaatimusta, hänet voitaisiin 17 §:n 4 momentin perusteella poistaa rekisteristä.

4 §. *Yhteisön rekisteröinnin edellytykset.* Pykälässä säädetään niistä vaatimuksista, joiden olisi täytyttävä, jotta yhteisö voitaisiin rekisteröidä vakuutuksenvälittäjäksi. Kuten jo edellä on todettu, ministeriö ei voisi rekisteröinnistä päättäessään ottaa huomioon tarkoituksenmukaisuusnäkökohtia, esimerkiksi sitä, onko Suomessa jo riittävä määrä asianomaista toimintaa harjoittavia elinkeinonharjoittajia, vaan vaatimusten täyttyessä sosiaali- ja terveysministeriön olisi rekisteröitävä sitä haluava yhteisö vakuutuksenvälittäjäksi.

Pykälän 1 kohdan mukaan vakuutuksenvälittäjänä voisi toimia vain yhteisö, joka on merkitty kaupparekisterilaissa (129/79) tarkoitettuun kaupparekisteriin. Ne yhteisöt, jotka ovat velvollisia rekisteröitymään kaupparekisteriin ennen elinkeinotoiminnan aloittamista, luetellaan kaupparekisterilain 3 §:ssä.

Pykälän 2 kohdassa vaadittaisiin, että yhteisö voisi ryhtyä harjoittamaan vakuutusten välittämistä vain, jos se sallitaan laissa ja sen yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä. Yhteisöä koskevassa erityislainsäädännössä voidaan esimerkiksi rajoittaa yhteisön toimialaa siten, ettei vakuutusten välittäminen ole sen vuoksi mahdollista. Yhtenä esimerkkinä tästä voidaan mainita talletuspankkien toiminnasta annettu laki (1268/90), jonka 7 §:ssä määritellään talletuspankille sallittu toiminta, johon ei sisälly vakuutusten välittäminen. Täten talletuspankkilain alainen yhteisö ei voisi harjoittaa vakuutusten välittämistä. Luonnollisesti yhteisöltä myös edellytetään, että vakuutusten välittäminen sisältyy sen yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin kirjattuun yhteisön toimialaan.

Pykälän 3 kohdan mukaan yhteisöltä edellytettäisiin sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymän vakuutuksen ottamista vakuutusten välittämistoiminnasta mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen varalta. Sosiaali- ja terveysministeriö antaisi tarkemmat määräykset niistä vaatimuksista, jotka vakuutuksen olisi vähintään täytettävä, esimerkiksi vaadittavan vakuutusmäärän suuruuden määräytymisperusteista, vakuutusturvan kattavuudesta ja vakuutuksen irtisanomismenettelystä.

Pykälän 4 kohdassa edellytettäisiin, että yhteisöllä, joka harjoittaa vakuutuksenvälitystoimintaa, on palveluksessaan yhteisön liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen nähden ministeriön riittäväksi katsoma määrä vakuutuksenvälittäjiksi rekisteröityjä luonnollisia henkilöitä, joista yksi on nimetty liikkeen vastaavaksi hoitajaksi.

Säännöksen sanamuoto perustuu EY:n komission vakuutusedustajasuosituksen liitteen 2 artiklan 3 kohtaan, jonka mukaan vakuutusten välitystä harjoittavan yhteisön johdossa on oltava riittävä määrä henkilöitä, jotka täyttävät suosituksen liitteessä vakuutusedustajille asetetut vaatimukset.

Vaikkei kaikkien yhteisön työntekijöiden edellytetäkään olevan rekisteröityjä vakuutuksenvälittäjiä, on selvää, että nimenomaan vakuutuksenvälittäjäksi rekisteröidyt lopulta vastaisivat yhteisön harjoittamasta välitystoiminnasta. Välitystoiminnan jättämistä yhteisössä pääasiassa rekisteröimättömien ja mahdollisesti myös kokemattomien henkilöiden hoidettavaksi voitaisiin pitää hyvän vakuutuksenvälitystavan vastaisena.

Pykälän 5 kohdassa edellytettäisiin, ettei yhteisö ole vakuutuksenantajiin omistukseen taikka asiamies- tai muuhun sopimukseen perustuvassa tai muussa riippuvuussuhteessa.

Vakuutuksenvälittäjän olisi täytettävä tässä pykälässä rekisteröinnille asetetut edellytykset myös rekisteröinnin jälkeen vakuutuksenvälitystoimintaa harjoitettaessa. Jos yhteisö ei rekisteröinnin jälkeen enää täyttäisi jotain tässä pykälässä sille asetettua vaatimusta, se voitaisiin 17 §:n 4 momentin perusteella poistaa rekisteristä.

5 §. *Vakuutuksenvälittäjärekisteriin merkittävät tiedot.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin sosiaali- ja terveysministeriössä pidettävän vakuutuksenvälittäjärekisterin sisällöstä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan rekisteriin olisi vakuutuksenvälittäjäksi rekisteröidyn luonnollisen henkilön osalta merkittävä vakuutuksenvälittäjän täydellinen nimi, kansalaisuus, asuinpaikka sekä sen Suomessa sijaitsevan kiinteän toimipaikan osoite, josta käsin toimintaa harjoitetaan, sekä vakuutuksenvälitystoimintaa harjoittavan yhteisön palveluksessa olevan henkilön osalta myös työnantajan toiminimi. Asuinpaikkana pidettäisiin suomalaisen henkilön osalta hänen kotipaikkaansa eli

paikkaa, missä hänellä on väestökirjalaissa (141/69) tarkoitettu varsinainen asunto ja koti sekä muun kuin suomalaisen henkilön osalta sitä paikkaa, jossa hän pysyvästi asuu.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan rekisteriin merkittäisiin yhteisön osalta yhteisön toiminimi, kotipaikka ja Suomessa sijaitsevan toimipaikan osoite sekä liikkeen vastaavaksi hoitajaksi nimetyn luonnollisen henkilön henkilötiedot.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan rekisteriin olisi lisäksi merkittävä, välittääkö vakuutuksenvälittäjäksi rekisteröity luonnollinen henkilö tai yhteisö henkilövakuutuksia vai vahinkovakuutuksia vaiko molempia.

Henkilövakuutuksella tarkoitettaisiin vakuutusta, jonka kohteena on luonnollinen henkilö ja vahinkovakuutuksella vakuutusta, joka otetaan esinevahingon, vahingonkorvausvelvollisuuden tai muun varallisuusvahingon aiheuttaman menetyksen korvaamiseksi.

Vakuutuksenvälittäjän olisi rekisteröintiä pyytäessään ilmoitettava, mitä vakuutuksia hän ryhtyy välittämään. Tällöin rekisteröintiviranomaisella olisi mahdollisuus tarkistaa, onko vakuutuksenvälittäjällä juuri näiden vakuutusten välittämiseen tarvittava koulutus ja kokemus.

Vakuutuksenvälittäjä voisi erikoistua pelkästään vahinko- tai henkilövakuutuksiin. Tämä on tarkoituksenmukaista, koska välittäjältä vaadittava ammattitaito on erilainen henkilö- ja vahinkovakuutuksissa ja vaatimus molempien vakuutusmuotojen tuntemiseen vaadittavasta koulutuksesta ja kokemuksesta voi muodostua liian ankaraksi. Esimerkiksi henkilövakuutuksia välittävän vakuutuksenvälittäjän on tunnettava perhe- ja perintöoikeutta ja verolainsäädäntöä eri tavoin kuin vahinkovakuutuksiin erikoistuneen vakuutuksenvälittäjän. Tästä johtuen on tarpeen, että myös vakuutuksenvälittäjärekisteristä kävisi suoraan ilmi, onko välittäjä erikoistunut joidenkin vakuutusten välittämiseen. Yhteisö voisi välittää molempia vakuutuslajeja, jos sen palveluksessa olisi henkivakuutuksen ja vahinkovakuutuksen tai molempien välittämiseen rekisteröityneitä luonnollisia henkilöitä.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan rekisteriin merkittäisiin rekisteröintiajankohta sekä mahdollisen rekisteristä poistamisen syy ja ajankohta.

Rekisteriin merkittävien tietojen muutoksista olisi 2 momentin mukaan viipymättä ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että rekisteri ja siihen liittyvät asiakirjat olisivat julkisia. Sosiaali- ja terveysministeriö antaisi pyynnöstä rekisteristä todistuksia ja otteita.

6 §. *Elinkeinoilmoitus.* Pykälässä asetettaisiin vakuutuksenvälitystoimintaa harjoittavalle elinkeinonharjoittajalle velvollisuus tehdä ennen toiminnan alkamista elinkeinoilmoitus, josta säädetään elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetussa laissa.

3 luku. **Liiketoiminnan harjoittaminen**

Kuten luvun otsikostakin käy ilmi, lain 7—14 §:n säännökset koskevat vain elinkeinonharjoittajina toimivia vakuutuksenvälittäjiä, siis itsenäisiä ammatinharjoittajia ja yhteisöjä. Yhteisö vastaisi siitä, että sen palveluksessa olevat henkilöt noudattaisivat tämän lain säännöksiä.

7 §. *Toimeksiantosopimus.* Pykälän 1 momentin mukaan toimeksiantajan ja vakuutuksenvälittäjän tekemä sopimus olisi tehtävä kirjallisesti kahtena kappaleena, joista toinen jäisi toimeksiantajalle ja toinen vakuutuksenvälittäjälle.

Pykälän mukaan vakuutuksenvälittäjä ei voisi vedota sopimusehtoon, jota ei ole merkitty toimeksiantosopimukseen tai josta ei olisi muutoin kirjallisesti sovittu. Suullinen sopimuskin sitoisi vakuutuksenvälittäjää, mutta välittäjä ei voisi puolestaan vedota suulliseen sopimusehtoon, eikä se siten sitoisi toimeksiantajaa.

Säännös on ensinnäkin tarpeen toimeksiantajan suojaamiseksi. Kirjallisesta sopimuksesta hän voisi aina tarkistaa, mistä kulloinkin on sovittu ja riitatilanteessa näytön hankkiminen sopimuksen syntymisestä ja sisällöstä helpottuisi. Lisäksi säännöksen tarkoituksena on myös helpottaa valvontaa, sillä sosiaali- ja terveysministeriö voisi tarvittaessa vaatia nähtäväkseen vakuutuksenvälittäjälle jääneen sopimuskappaleen.

Pykälän 2 momentissa lueteltaisiin sopimuksen sisällölle asetetut vähimmäisvaatimukset.

Sopimuksesta tulisi ensinnäkin käydä ilmi toimeksiannon sisältö. Sopimuksessa voitaisiin määritellä esimerkiksi, mitä vakuutuksia toimeksianto koskee, miten laajasti toimeksianta-

jan vakuutusturvan tarve selvitetään sekä missä määrin vakuutuksenvälittäjä osallistuu tehtyjen vakuutussopimusten hoitoon.

Sopimuksesta olisi myös käytävä ilmi sopimuksen voimassaoloaika eli se, tehdäänkö se tietyn tehtävän hoitoa varten, määräajaksi vai onko se voimassa toistaiseksi.

Toimeksiantosopimukseen sovellettaisiin sopimusoikeuden yleisiä periaatteita, joiden mukaan kummallekin osapuolelle voisi syntyä oikeus sopimuksen purkamiseen toisen osapuolen sopimusrikkomuksen vuoksi. Koska toimeksiantajan ja vakuutuksenvälittäjän välinen oikeussuhde perustuu keskinäiseen luottamukseen, olisi toimeksiantajalla, joka esimerkiksi välittäjän menettelyn vuoksi menettää luottamuksensa tämän kykyyn hoitaa tehtäviään, yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden mukaisesti aina oikeus irtisanoa toimeksiantosopimus, vaikka sopimuksen purkuperusteet eivät täyttyisikään. Tosin sopimuksen perusteettomasta irtisanomisesta voisi jossain tapauksessa seurata velvollisuus korvata sopimuskumppanille sopimuksen irtisanomisesta mahdollisesti aiheutunut vahinko.

Toimeksiantosopimuksesta olisi myös aina käytävä ilmi, miten vakuutuksenvälittäjälle maksettava palkkio määräytyy.

Kohtuutonta toimeksiantosopimusta voidaan sovitella oikeustoimilain 36 §:n yleisen sovittelusäännöksen nojalla tai kuluttajansuojalain 4 luvun 1 §:n nojalla. Poikkeaminen hyvästä vakuutuksenvälitystavasta voisi aiheuttaa sen, että sopimukseen vetoaminen olisi kunnianvastaista ja arvotonta, mikä oikeustoimilain 33 §:n nojalla voi johtaa sopimuksen pätemättömyyteen.

8 §. *Vakuutuksenvälittäjän velvollisuudet.* Toimeksiantajien suojaamiseksi ehdotetaan säädettäväksi vakuutuksenvälittäjien toimintaa koskeva yleissäännös, jonka mukaan vakuutuksenvälittäjän tulisi suorittaa toimeksiantajan hänelle antamat tehtävät ammattitaitoisesti ja huolellisesti sekä noudattaa toiminnassaan hyvää vakuutuksenvälitystapaa. Erityisesti hänen olisi selvitettävä toimeksiantajansa vakuutusturvan tarve siinä laajuudessa kuin toimeksiantosopimuksessa on sovittu. Tämän selvityksen perusteella hänen tulisi etsiä toimeksiantajan edut parhaiten huomioon ottava ehdotus vakuutustarpeen kattamiseksi.

Ammattitaitovaatimus tarkoittaisi ennen kaikkea palvelusten suorittamisen edellyttämää teknistä tietoa, taitoa ja muuta vastaavaa valmiutta. Asiantuntemus on vakuutuksenhakijan kannalta vakuutuksenvälittäjän tärkeimpiä ominaisuuksia, sillä välittäjän tehtävänä on neuvoa asiakastaan vakuutuskysymyksissä. Neuvot voivat koskea juridisia, teknisiä tai taloudellisia vakuutusasioihin liittyviä kysymyksiä. Ammattitaitoon kuuluu esimerkiksi, että vakuutuksenvälittäjä tuntee ne vakuutukset ja lainsäädännön alat, jotka tulevat kysymykseen vakuutuksenvälitystoimintaa harjoitettaessa. Vakuutuksenvälittäjän on toimeksiantonsa edellyttämällä tavalla tunnettava myös esimerkiksi yritysasiakkaansa harjoittaman liiketoiminnan erityispiirteet ja perehdyttävä asiakkaansa olosuhteisiin. Esimerkiksi teknisen riskianalyysin tekeminen vaatii asianomaisen alan hyvää tuntemusta. Hyvän vakuutuksenvälitystavan mukaista ei olisi ottaa vastaan tehtävää, jonka vaatimaa erityisasiantuntemusta välittäjällä ei ole.

Vaaditulla huolellisuudella korostetaan sitä seikkaa, että tehtävä on yksittäistapauksessa suoritettava moitteettomalla tavalla siten kuin vakuutuksenvälittäjänä toimivalta kohtuudella voidaan vaatia.

Säännös olisi tarkoitettu myös ammattieettiseksi ohjeeksi vakuutuksenvälittäjille. Hyvän vakuutuksenvälitystavan vastaista olisi se, että välittäjä välittäisi vakuutuksen yhtiöön, joka maksaisi hänelle suurimman välityspalkkion, jos asiakkaan edun mukaista olisi ohjata vakuutus toiseen vakuutusyhtiöön. Myöskään menettelyä, jossa vakuutuksenvälittäjä välttäisi suurten omavastuiden käyttämistä, koska hänen prosenttiperusteinen palkkionsa on riippuvainen vakuutusmaksun suuruudesta, ei voida pitää hyvän vakuutuksenvälitystavan mukaisena, jos suurehkojen omavastuiden käyttäminen olisi asiakkaan kannalta perusteltua. Hyvä vakuutuksenvälitystapa edellyttää lisäksi, että välittäjä olosuhteiden niin vaatiessa varmistaa, että hänen vakuutuksenantajalle välittämänsä tiedot ovat oikeita.

Arvioitaessa sitä, onko toiminta hyvän vakuutuksenvälitystavan mukaista, joudutaan ohjetta etsimään hyvän vakuutustavan käsitteestä ja siitä, miten vakuutusyhtiön tai sen edustajan olisi vastaavassa tilanteessa hyvän vakuutustavan mukaisesti tullut toimia. Välitystoiminnan yleistyessä ja valvontaviranomaisten saadessa kokemuksia välittäjien toiminnasta hyvän vakuutuksenvälitystavan käsite täsmentyy vähitellen muun muassa ministeriön ja vakuutuk-

senvälittäjien keskusjärjestön ohjeiden ja eettisten periaatteiden avulla.

9 §. *Vakuutuksesta annettavat tiedot.* Pykälässä säädettäisiin vakuutuksenvälittäjän tiedonantovelvollisuudesta ennen vakuutussopimuksen tekemistä. Säännöksen sisällön osalta on pyritty mahdollisimman tarkoin ottamaan huomioon valmisteltavana olevan uuden vakuutussopimuslain ehdotukset vakuutuksenantajan tietojenantovelvollisuutta koskevilta osin. Tarkoituksena on varmistaa, että toimeksiantaja saisi vakuutuksesta tarvitsemansa tiedot siitä riippumatta, ottaako hän yhteyttä vakuutuksenantajaan suoraan vai vakuutuksenvälittäjän välityksellä. Jollei vakuutuksenvälittäjä itse antaisi pykälässä mainittuja tietoja, hänen tulisi varmistaa, että hänen toimeksiantajansa saisi vastaavat tiedot suoraan vakuutuksenantajalta. Vakuutuksenantajan ja vakuutuksenvälittäjän tulisi näin ollen sopia siitä, kuka antaa vakuutuksenottajalle tarvittavan informaation.

Pykälän 1 momentissa asetettaisiin vakuutuksenvälittäjälle velvollisuus antaa toimeksiantajalleen ennen vakuutussopimuksen päättämistä vakuutustarpeen arvioimiseksi ja vakuutuksen valitsemiseksi tarpeelliset tiedot. Tarpeellisia olisivat esimerkiksi tiedot eri vakuutuksenantajien tarjoamista vakuutusmuodoista, vakuutusmaksuista ja vakuutusehdoista. Vakuutuksen ottamista harkitsevalle olisi annettava riittävästi tietoja, jotta hän voisi arvioida vakuutuksen tarkoituksenmukaisuutta, verrata tarjolla olevia vaihtoehtoja ja saada oikean käsityksen vakuutusturvan kattavuudesta. Tiedonantovelvollisuuden täyttämistapa ja tietojen sisältö yksittäistapauksessa olisivat näin ollen riippuvaisia toimeksiannon laadusta. Tarpeellisten tietojen antaminen merkitsisi esimerkiksi sen selvittämistä, johtavatko ehdotetut vakuutukset päällekkäiseen vakuutusturvaan hakijalla jo olevien vakuutusten kanssa ja miten valinnaiset omavastuumäärät tai korvauspiirit vaikuttavat vakuutusmaksuun. Vakuutusehdoista olisi tarpeen selvittää esimerkiksi vakuutusturvan kattavuus, keskeiset korvausperusteet ja vakuutuksen irtisanominen tai muu lakkaaminen.

Tietoja annettaessa olisi kiinnitettävä huomiota myös vakuutusturvan olennaisiin rajoituksiin. Vakuutusturvan rajoituksilla tarkoitettaisiin, paitsi vakuutusehdoissa erikseen rajoituksina mainittuja korvauspiirin ulkopuolelle jääviä vahinkoja, myös muita ehtomääräyksiä, jotka käytännössä merkitsevät vakuutusturvan rajoittamista siitä, mitä vakuutuksen hakija yleensä saattaa kyseiseltä vakuutukselta odottaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeus tiedonantovelvollisuudesta. Tietoja ei momentin mukaan tarvitsisi antaa, jos vakuutuksen hakija ei haluaisi tietoja tai niiden antaminen tuottaisi kohtuutonta hankaluutta.

Vakuutuksenvälittäjän olisi annettava 1 momentissa tarkoitetut tiedot oma-aloitteisesti. Sitä, ettei toimeksiantaja pyydä tietoja, ei voida pitää osoituksena siitä, ettei hän halua niitä. Täten hakijan pitäisi nimenomaan ilmoittaa, ettei hän halua tietoja. Tietojen antamisen voidaan katsoa tuottavan kohtuutonta hankaluutta esimerkiksi silloin, jos vakuutuksen voimaantulolla on toimeksiantajan ohjeiden mukaan niin kiire, ettei kaikkea asiaan vaikuttavaa voida tarkoin selvittää.

10 §. *Varojen erillisyys.* Pykälän 1 momentissa asetettaisiin vakuutuksenvälittäjälle velvollisuus pitää toimeksiantajalle tai vakuutuksenantajalle kuuluvat raha- ja muut varat erillään välittäjän omista varoista, säilyttää nämä varat luotettavalla tavalla ja toimittaa ne viipymättä edelleen vastaanottajalle. Säännös on tarpeen niitä tilanteita varten, joissa vakuutuksenvälittäjä toimeksiantosopimuksensa perusteella hoitaa myös asiakkaansa rahaliikettä välittämällä vakuutusmaksut vakuutuksenantajalle tai välittämällä vakuutuskorvaukset vakuutuksenantajalta vakuutuksensaajalle.

Vakuutuksenvälittäjän olisi pystyttävä tarvittaessa osoittamaan, että varat on sijoitettu erilleen esimerkiksi erilliselle tilille talletuspankkiin tai että niitä säilytetään luotettavalla tavalla palon- ja murronkestävässä tilassa. Varojen tallettaminen pankkiin eri tilille estää myös niiden sekaantumisen vakuutuksenvälittäjän omiin varoihin.

Vakuutuksenvälittäjän hallussa olevat toimeksiantajan tai vakuutuksenantajan varat eivät kuulu vakuutuksenvälittäjän omaisuuteen, niitä ei voi ulosmitata vakuutuksenvälittäjän velasta, eivätkä ne kuulu myöskään vakuutuksenvälittäjän konkurssipesään.

Vakuutuksenvälittäjän olisi myös viipymättä toimitettava varat niiden vastaanottajalle. Tämä merkitsee sitä, että esimerkiksi saadut vakuutusmaksut olisi toimitettava vakuutuksenantajalle heti niiden saavuttua ja kun maksun suuruus ja toimitusosoite ovat vakuutuksenvälittäjän tiedossa, eikä vasta mahdollisena eräpäivänä.

Pykälän 2 momentin mukaan vakuutuksenvälittäjän on joko otettava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymä vakuutus tai asetettava ministeriön hyväksymä vakuus 1 momentissa mainittujen velvoitteiden täyttämisen varmistamiseksi. Vakuus tai vakuutus on otettava sen varalta, että vakuutuksenvälittäjä tai hänen palveluksessaan oleva henkilö laiminlöisi 1 momentin säännöksen noudattamisen tai syyllistyisi kavallukseen tai muuhun väärinkäytökseen. Vaatimus vakuutuksesta tai vakuudesta vastaa myös osaltaan vakuutusedustajasuosituksen liitteen 4 artiklan 5 kohdan suositusta vakuutusedustajalta vaadittavasta riittävästä taloudellisesta kapasiteetista.

Käytännössä esimerkiksi vakuutuksenvälittäjänä toimiva yhteisö voisi sisällyttää 4 §:n 3 kohdan mukaiseen vastuuvakuutukseensa ehdon, jonka mukaan vakuutuksesta korvataan työntekijöiden rikollisesta toiminnasta, esimerkiksi kavalluksesta aiheutuneet vahingot. Niiden vakuutuksenvälittäjien, jotka eivät sisältyisi vakuutuksen piiriin, olisi asetettava vakuus mahdollisten väärinkäytösten varalta. Sosiaali- ja terveysministeriö antaisi 16 §:n nojalla tarkemmat määräykset esimerkiksi vaadittavan vakuutuksen tai vakuuden suuruudesta ja muista vakuutuksen tai vakuuden ehdoista.

11 §. *Vakuutuksenantajan maksama palkkio.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vakuutuksenvälittäjän velvollisuudesta ilmoittaa aina toimeksiantajalleen, saako hän vakuutuksenantajalta palkkiota vakuutuksen välittämisestä. Toimeksiantajan pyynnöstä vakuutuksenvälittäjän olisi ilmoitettava myös vakuutuksenantajan maksaman palkkion määrä. Tarkoituksena on näin edistää toimeksiantajan mahdollisuuksia arvioida välittäjän toimintaa. Säännös voisi myös estää sen, että välittäjä asiakkaansa tietämättä ja tämän etujen vastaisesti voisi ohjata vakuutuksen yhtiöön, joka maksaisi välittäjälle suurimman palkkion. Säännöksen tarkoituksena olisi myös lisätä tietoa välittäjien palkkioista ja tällä tavoin edistää kilpailua ja tehokkuutta vakuutuksenvälitysalalla.

Vakuutuksenvälittäjän olisi tehtävä ilmoitus palkkiostaan heti, kun sen määräytymisperusteet olisivat selvillä ja tietenkin aina niin hyvissä ajoin ennen vakuutussopimuksen solmimista, että toimeksiantajalla olisi aikaa harkita, onko vakuutuksenantajan maksamalla palkkiolla vaikutusta vakuutuksenvälittäjän toimintaan tai vakuutuksenvälittäjän toimeksiantajalta saaman palkkion määräytymiseen.

Pykälän 2 momentin mukaan vakuutuksenantaja voisi yleensä maksaa vakuutuksenvälittäjälle palkkiota lakisääteisten vakuutusten välittämisestä vain vakuutuksenantajan hakemuksesta sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti. Tämä rajoitus on katsottu välttämättömäksi lakisääteisten vakuutusten erityispiirteiden vuoksi. Vakuutuksen ottaminen on pakollista, vakuutusturvan sisältö on määritelty kutakin vakuutuslajia koskevassa erityislaissa ja vakuutusmaksun suuruus on myös ennalta määritelty, sillä lakisääteisten vakuutusten vakuutusmaksuperusteet vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriössä. Täten vakuutuksenvälittäjän asiantuntemuksen merkitys on vähäisempi kuin vapaaehtoisissa vakuutuslajeissa. Pakollisessa vakuutuksessa on myös pystyttävä varmistamaan, ettei asiakkaiden maksettavaksi tule tarpeettomia kustannuksia liiaksi kohonneiden välityspalkkioiden muodossa.

Lakiehdotuksessa on kuitenkin otettu huomioon, että kun lakisääteiselle vakuutukselle poikkeuksellisesti ei vahvisteta vakuutusmaksujen laskuperusteita, myöskään vakuutuksenvälittäjälle maksettavalle palkkiolle ei tarvitse vahvistuttaa perustetta. ETA-sopimuksen mukaan niin sanottuja suuria vahinkovakuutusriskejä koskevien liikennevakuutusten maksuille ei saa enää vaatia viranomaisen vahvistusta.

Pykälän 2 momentin toisen virkkeen mukaan ministeriö voisi tarvittaessa ilman hakemusta määrätä ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettujen välityspalkkioiden perusteet. Tällaiset yleiset perusteet voitaisiin antaa, jos esimerkiksi vakuutuksenvälittäjiä koskevat kilpailuolosuhteet niin vaativat.

12 §. *Säännösten pakottavuus.* Pykälän mukaan 7—11 §:n säännökset olisivat toimeksiantajan hyväksi pakottavia. Edellä 7—11 §:ssä olevien säännösten on katsottava olevan niin perustavanlaatuisia vakuutuksenvälittäjän toimintaa ohjaavia periaatteita, että on tarkoituksenmukaista, ettei vakuutuksenvälittäjä voisi sopimuksella rajoittaa näiden säännösten mukaisia velvoitteitaan tai toimeksiantajalle kuuluvia oikeuksia. Vakuutuksenvälittäjä voisi tosin aina sopia toimeksiantajan kannalta edullisimmista ehdoista kuin mitä 7—11 §:ssä säädetään.

Sopimusehto, joka poikkeaa 7—11 §:n säännöksistä toimeksiantajan vahingoksi, olisi tältä osin mitätön. Mitättömyys merkitsee, ettei sopimusehto sido toimeksiantajaa, vaikka hän

olisi sen hyväksynytkin eikä hyväksyminen siten estäisi häntä myöhemmin vetoamasta ehdon mitättömyyteen.

13 §. *Vahingonkorvaus.* Pykälässä säädettäisiin vakuutuksenvälittäjän vahingonkorvausvastuusta. Kuten jo edellä on todettu, sovellettaisiin tätä pykälää pelkästään itsenäiseen ammatinharjoittajaan tai yhteisöön, joka harjoittaa vakuutuksenvälitystoimintaa. Yhteisön työntekijöihin sovellettaisiin työnantajan ja työntekijän korvausvastuuta koskevia yleisiä vahingonkorvausoikeudellisia periaatteita.

Pykälän 1 momentin mukaan vakuutuksenvälittäjä olisi velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon, jos hän olisi toiminut toimeksiantosopimuksen vastaisesti tai tahallisesti tai huolimattomuudesta laiminlyönyt, mitä hänelle sopimuksen tai tämän lain 7—11 §:n perusteella kuuluu.

Vakuutuksenvälittäjän ammattitaidottomuudesta tai huolimattomuudesta voi aiheutua suuriakin vahinkoja. Välittäjä voi esimerkiksi jättää vakuuttamatta vakuutuksenottajan toiminnan kannalta keskeisen riskin, vaikka hänen toimeksiantosopimuksen mukaan olisi tullut huolehtia asiakkaansa kokonaisvakuutusturvasta. Koska toimeksiantaja ei tällöin vahingon sattuessa saa korvausta vakuutuksesta, olisi vakuutuksenvälittäjä velvollinen vahingonkorvauksena suorittamaan vakuutuskorvausta vastaavan määrän.

Koska kyseessä on sopimusperusteinen vastuu, vahingonkärsineen osalta riittäisi, että hän osoittaisi kärsineensä vahinkoa vakuutuksenvälittäjän menettelyn johdosta. Vakuutuksenvälittäjä voisi vapautua vastuusta ainoastaan näyttämällä menetelleensä niin huolellisesti kuin tällä alalla toimivalta, ammattitaitoiselta vakuutuksenvälittäjältä voidaan kohtuudella edellyttää.

Vakuutuksenvälittäjä olisi velvollinen korvaamaan vahingonkärsineelle kaiken sen vahingon, jonka hän on menettelyllään aiheuttanut.

Välittäjän vahingonkorvausvelvollisuus voi syntyä myös sen seurauksena, ettei välittäjä täytä 9 §:n vaatimusten mukaista tiedonantovelvollisuuttaan toimeksiantajalle. Näin voi käydä esimerkiksi silloin, kun välittäjä ei välitä toimeksiantajalleen vakuutusyhtiön ilmoitusta vakuutukseen sisältyvästä rajoitusehdosta ja toimeksiantajalle syntyy väärä kuva vakuutusturvansa sisällöstä.

Valmisteilla olevan vakuutussopimuslakiehdotuksen mukaan vakuutuksenantaja vastaisi antamistaan tiedoista siten, että vakuutussopimuksen katsottaisiin olevan voimassa sen sisältöisenä kuin vakuutuksenottajalla oli saamiensa virheellisten tai puutteellisten tietojen perusteella ollut aihetta käsittää. Jotta toimeksiantajan asema olisi mahdollisimman yhdenmukainen riippumatta siitä, ottaisiko hän vakuutuksen suoraan vakuutuksenantajalta vai vakuutuksenvälittäjän kautta, ehdotetaan pykälän 2 momentissa, että jos vakuutuksenvälittäjä olisi jättänyt antamatta toimeksiantajalle tarpeellisia tietoja vakuutuksesta tai olisi antanut siitä virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja, hänen olisi korvattava vahinko, joka aiheutuu siitä, että tehty vakuutussopimus ei olekaan sen sisältöinen kuin toimeksiantajalla oli välittäjältä saamiensa tietojen perusteella ollut aihetta käsittää. Jos toimeksiantajalle ei olisi esimerkiksi ilmoitettu olennaista vakuutussopimukseen sisältyvää rajoitusehtoa, vakuutuksenvälittäjä olisi velvollinen korvaamaan vahingon, joka syntyy siitä, ettei sopimus ole sen sisältöinen kuin toimeksiantajalla oli aihetta käsittää, vaikkei mikään vakuutusyhtiö todellisuudessa olisi myöntänyt toimeksiantajan käsityksen mukaista vakuutusta.

Toimeksiantajan aiheellisen käsityksen arvioinnin tulee perustua objektiivisiin näkökohtiin. Lähtökohtana on sen arviointi, mihin käsitykseen tavallinen vakuutuksen hakija kyseisessä tilanteessa perustellusti voi päätyä. Toimeksiantaja ei voi vedota tietoon, jonka tiesi virheelliseksi, tai käsitykseen, joka johtui puutteellisesta perehtymisestä saamiinsa tietoihin. Arvioinnissa voidaan poikkeuksellisesti nojautua myös subjektiivisiin seikkoihin, esimerkiksi ottaa huomioon toimeksiantajan erityinen vakuutusalan asiantuntemus.

Vastuu puutteellisista tai virheellisistä tiedoista ei edellyttäisi vakuutuksenvälittäjän tuottamusta, vaan korvausvelvollisuus syntyisi, vaikkei kukaan vakuutuksenvälittäjän puolella olisi menetellyt huolimattomasti.

Pykälän 2 momentissa säännellään ainoastaan tilanteita, joissa toimeksiantajalle on syntynyt virheellinen käsitys vakuutuksesta vakuutuksenvälittäjän menettelyn johdosta. Sen sijaan 2 momentissa ei puututa vakuutuksenantajan vastuuseen vakuutuksenhakijalle antamistaan puutteellisista, virheellisistä tai harhaanjohtavista tiedoista.

Vakuutuksenvälittäjä voi aiheuttaa toimessaan vahinkoja myös vakuutuksenantajalle sekä muulle toimeksiantosopimuksen ulkopuoli-

selle henkilölle. Tällaisia henkilöitä voivat olla esimerkiksi kiinnityksenhaltijat taikka pidätystai panttioikeuden haltijat, jotka vakuutuksenvälittäjän virheen johdosta eivät saisi korvausta tuhoutuneesta ja vakuuttamattomasta omaisuudesta sekä vakuutetut, edunsaajat tai henkilöt, joita ei välittäjän virheen vuoksi ole merkitty vakuutussopimuksessa vakuutetuiksi tai edunsaajaksi, vaikka tästä olisi välittäjän ja toimeksiantajan välillä sovittu.

Vakuutetulla tarkoitetaan sitä, joka on henkilövakuutuksen kohteena tai jonka hyväksi vahinkovakuutus on voimassa ja edunsaajalla henkilöä, jolla on vakuutuksenottajan tai vakuutetun sijasta oikeus henkilövakuutuksesta suoritettavaan vakuutuskorvaukseen.

Näiden kolmansien, sopimussuhteen ulkopuolisten tahojen korvausoikeuden turvaamiseksi pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että oikeus korvaukseen olisi paitsi toimeksiantajalla myös muulla luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä, jonka oikeutta toimeksianto tai vakuutus koskee ja joka kärsii välittäjän virheellisen menettelyn vuoksi vahinkoa. Tällaisella henkilöllä olisi toimeksiantajan kanssa yhtäläinen oikeus saada korvaus kaikesta hänelle aiheutuneesta vahingosta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että jos toimeksiantaja tai muu 3 momentin perusteella korvaukseen oikeutettu olisi kuluttajansuojalain 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettu kuluttaja tai kuluttajaan rinnastettavissa oleva elinkeinonharjoittaja, vakuutuksenvälittäjä ei voisi sopimuksella osittain tai kokonaan vapautua tämän pykälän mukaisesta vahingonkorvausvastuustaan. Sopimusehto, joka poikkeaisi pykälän säännöksistä toimeksiantajan tai muun vahingonkorvaukseen oikeutetun vahingoksi, olisi mitätön. Ehdon lainvastaisuudesta ei tarvitsisi erikseen huomauttaa vakuutuksenvälittäjälle, eikä lainvastaista ehtoa voitaisi tehdä päteväksi nimenomaisella hyväksymiselläkään.

Lain pakottavuuden tarjoamaa erityissuojaa saisi kuluttajan asemassa olevan henkilön lisäksi sellainen toimeksiantaja tai muu korvaukseen oikeutettu, joka huomioon ottaen hänen elinkeinotoimintansa laatu ja laajuus sekä olosuhteet muutoin olisi rinnastettavissa kuluttajaan. Tarkoituksena olisi, kuten valmisteltavana olevassa vakuutussopimuslakiehdotuksessakin, suojella vain niitä elinkeinonharjoittajia, joiden voitaisiin katsoa olevan kuten kuluttajankin tiedoiltaan, taidoiltaan ja taloudellisilta edellytyksiltään sopimussuhteen selvästi heikompi osapuoli. Tällaisina elinkeinonharjoittajina voitaisiin pitää esimerkiksi itsenäisiä ammatinharjoittajia sekä yleensä myös pienyrityksiä. Sen sijaan suureksi ja keskisuureksi luokiteltavaa yritystä ei voitaisi pitää momentissa tarkoitettuna kuluttajaan rinnastettavana elinkeinonharjoittajana.

14 §. *Kanneaika.* Pykälän mukaan vahingon kärsineen olisi nostettava lain 13 §:ään perustuva korvauskanne kolmen vuoden kuluessa siitä, kun hän sai tiedon vahingosta, kuitenkin viimeistään kymmenen vuoden kuluessa vahingon tapahtumisesta. Täten vakuutuksenvälittäjiä ei koskisi kauppakaaren 18 luvun 9 §:n yleissäännös asiamiehiin sovellettavasta kanneajasta.

Kanne olisi pantava vireille riita-asioista voimassa olevassa järjestyksessä sitä vakuutuksenvälittäjää vastaan, jonka menettelyn johdosta vahinko olisi aiheutunut.

Vakuutuksenvälittäjällä olisi lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin 4 kohdan ja 4 §:n 3 kohdan mukaan oltava vakuutus niiden vahinkojen korvaamisen varalta, joista hän tämän lain mukaan olisi korvausvastuussa. Nykyisen lainsäädännön mukaan vahinkoa kärsinyt ei kuitenkaan voisi oikeustoimin vaatia korvausta suoraan vakuutuksenantajalta. Valmisteilla olevan vakuutussopimuslakiehdotuksen mukaan vahinkoa kärsineellä olisi vastuuvakuutuksessa oikeus vaatia vakuutussopimuksen mukainen korvaus suoraan vakuutuksenantajalta muun muassa, jos vakuutuksen ottaminen on perustunut lakiin.

4 luku. **Valvonta ja pakkokeinot**

15 §. *Vakuutuksenvälittäjien valvonta.* Pykälän 1 momentissa vakuutuksenvälittäjien valvonta ehdotetaan annettavaksi sosiaali- ja terveysministeriölle, joka valvoo myös vakuutuslaitosten toimintaa. Vakuutusmarkkinoiden kokonaisuuden valvonnan kannalta on tarpeen, että myös vakuutuksenvälitystoiminnan valvonta on sosiaali- ja terveysministeriöllä. Ministeriön tulisi valvoa, että vakuutuksenvälittäjät toimivat lain, ministeriön määräysten ja ohjeiden sekä hyvän vakuutuksenvälitystavan mukaisesti. Ministeriöllä olisi oikeus tehdä tarkastuksia vakuutuksenvälittäjän toimipaikassa.

Pykälän 2 momentin mukaan vakuutuksenvälittäjän tulisi lisäksi vaadittaessa antaa ministeriölle kaikki sen vaatimat asiakirjat, tiedot ja selvitykset, jotka ministeriö katsoo valvonnan kannalta tarpeellisiksi. Tällaisia asiakirjoja olisivat muun muassa vakuutuksenvälitystoimintaa harjoittavan itsenäisen ammatinharjoittajan ja yhteisön tilinpäätösasiakirjat.

Pykälän 3 momentin mukaan itsenäisenä ammatinharjoittajana toimivan vakuutuksenvälittäjän ja vakuutuksenvälitystoimintaa harjoittavan yhteisön olisi ilmoitettava liiketoiminnan aloittamisesta ja lopettamisesta sosiaali- ja terveysministeriölle.

Pykälän 4 momentin mukaan vakuutuksenvälitystoimintaa harjoittavien elinkeinonharjoittajien olisi vuosittain toimitettava ministeriölle tämän laatiman kaavan mukainen kertomus liiketoiminnastaan.

Pykälän 5 momentissa annettaisiin ministeriölle oikeus tehtävään sopivuuden arviontia ja vakuutuksenvälittäjän rekisteröintiä varten saada rikosrekisterinote rekisteröitäviksi pyrkivistä.

16 §. *Tarkemmat määräykset.* Pykälässä ehdotetaan, että sosiaali- ja terveysministeriölle annettaisiin valtuus antaa tarkempia määräyksiä vakuutuksenvälittäjien rekisteröinnistä ja sen edellytyksistä sekä vakuutuksenvälittäjiltä vaadittavista vakuutuksista ja vakuuksista.

17 §. *Pakkokeinot.* Pykälässä säädetään pakkokeinoista, joita sosiaali- ja terveysministeriö voisi käyttää, kun sen tietoon on tullut virheellisyys vakuutuksenvälittäjän toiminnassa. Pakkokeinoja ministeriö voisi käyttää sekä elinkeinonharjoittajana toimivaa vakuutuksenvälittäjää vastaan että myös vakuutuksenvälitystoimintaa harjoittavan yhteisön palveluksessa olevaa vakuutuksenvälittäjää vastaan.

Pykälän 1 momentin mukaan välittäjälle annettaisiin tapauksesta riippuen huomautus, tätä kehotettaisiin korjaamaan asia määräajassa tai kiellettäisiin jatkamasta virheellisenä pidettävää menettelyä. Vähäinen puutteellisuus, varsinkin jos välittäjä oma-aloitteisesti korjaisi menettelytapansa, ei antaisi ministeriölle aihetta erityistoimiin.

Pakkokeinoja voitaisiin käyttää, jos vakuutuksenvälittäjä ei noudattaisi lakia taikka tämän lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tai jos vakuutuksenvälittäjän toiminnassa olisi ilmennyt väärinkäytöksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan ministeriö voisi asettaa uhkasakon 1 momentissa mainitun kehotuksen tai kiellon tehostamiseksi. Säännös ei velvoittaisi ministeriötä asettamaan uhkasakkoa kaikissa tapauksissa. Uhkasakon käyttö ratkaistaisiin virheellisyyden laatu ja laajuus, vakuutuksenvälittäjän aikaisempi toiminta sekä muut asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen. Virheellisen toiminnan jatkuessa voitaisiin siirtyä lievemmästä pakotteesta ankarampaan.

Uhkasakon tuomitsisi maksettavaksi vakuutuksenvälittäjän kotipaikan lääninhallitus. Jollei vakuutuksenvälittäjällä olisi kotipaikkaa Suomessa, uhkasakon tuomitsisi maksettavaksi Uudenmaan lääninhallitus. Muuten uhkasakon asettamisesta ja tuomitsemisesta on voimassa, mitä siitä uhkasakkolaissa (1113/90) säädetään.

Jos vakuutuksenvälittäjä ei noudattaisi edellä mainittua kehotusta tai kieltoa, ministeriö voisi pykälän 3 momentin mukaan kieltää vakuutuksenvälittäjää jatkamasta toimintaansa, kunnes asia on korjattu, ja jos velvoitteiden laiminlyönti olisi törkeä, poistaa vakuutuksenvälittäjän rekisteristä.

Toiminnan jatkamista koskevaa kieltoa ei sen sijaan voitaisi tehostaa uhkasakolla. Muutoinkin sanottu kielto ja uhkasakko olisivat siten vaihtoehtoisia, että niistä voitaisiin käyttää vain yhtä kerrallaan.

Sosiaali- ja terveysministeriö voisi pykälän 4 momentin mukaan poistaa vakuutuksenvälittäjän rekisteristä myös, jos niissä olosuhteissa, joiden vallitessa vakuutuksenvälittäjä on rekisteröity, on tapahtunut sellaisia muutoksia, ettei tätä voitaisi enää rekisteröidä tai jos toiminnan aloittamisen edellytykset eivät enää täyttyisi. Esimerkkinä tällaisesta tilanteesta voidaan mainita esimerkiksi se, että vakuutuksenvälittäjä ei enää täyttäisi hänelle asetettua riippumattomuusvaatimusta tai vakuutuksenvälittäjä olisi asetettu konkurssiin.

18 §. *Valvonnasta aiheutuvien kustannusten korvaus.* Pykälässä säädettäisiin sosiaali- ja terveysministeriölle tämän lain mukaisten tehtävien täyttämisestä aiheutuvien kustannusten peittämisestä. Vakuutuksenvälitystoimintaa harjoittava elinkeinonharjoittaja olisi velvollinen osallistumaan niihin kustannuksiin, jotka aiheutuvat välittäjien rekisteröinnistä ja valvonnasta. Osallistuminen kustannuksiin tapahtuisi erityisellä valvontamaksulla, jonka sosiaali- ja terveysministeriö määräisi noudattaen, mitä valtion maksuperustelaissa (150/92) säädetään.

5 luku. **Erinäiset säännökset**

19 §. *Salassapitovelvollisuus.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vakuutuslaitoksia koskevaa lainsäädäntöä vastaavasti salassapitovelvollisuudesta. Säännös koskisi vakuutuksenvälittäjiä itseään silloin kun vakuutuksenvälittäjä olisi luonnollinen henkilö, vakuutuksenvälitystoimintaa harjoittavan yhteisön palveluksessa olevia luonnollisia henkilöitä ja valvontatehtäviä suorittavia virkamiehiä.

Asianomaisen suostumuksetta ei saisi antaa tietoja vakuutuksenvälittäjän, tämän toimeksiantajan tai jonkun muun taloudellisesta asemasta, jonkun henkilön terveydentilasta eikä liike- tai ammattisalaisuudesta.

Salassapitovelvollisuus koskisi myös vakuutuksenvälitystä harjoittavan yhteisön toiminnasta saatuja tietoja ja se säilyisi myös sen jälkeen, kun asiakassuhde tai henkilön palvelussuhde yhteisöön on lakannut.

Pykälän 2 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriöllä olisi kuitenkin sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, oikeus luovuttaa salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi, muualla laissa edellä mainittujen tietojen saantiin oikeutetulle viranomaiselle sekä muiden valtioiden vakuutuksenvälittäjien toimintaa valvoville viranomaisille. Luovutusoikeus olisi kuitenkin vain silloin, kun tiedot myös vastaanottavassa maassa kuuluisivat salassapitovelvollisuuden piiriin.

20 §. *Vakuutussalaisuuden luvaton ilmaiseminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vakuutussalaisuuden luvattomasta ilmaisemisesta seuraavasta rangaistuksesta.

Edellä 19 §:n 1 momentissa tarkoitetun salassapitovelvollisuuden rikkonut olisi tuomittava vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 §:ssä säädetyllä tavalla eli sakkoon, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

Pykälän 2 momentin mukaan salassapitovelvollisuuden rikkominen olisi asianomistajarikos, toisin sanoen virallinen syyttäjä ei saisi nostaa syytettä vakuutussalaisuuden luvattomasta ilmaisemisesta, ellei asianomistaja olisi ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi.

21 §. *Epäilyttävät liiketoimet.* Pykälä perustuu rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä annettuun EY:n neuvoston direktiiviin (91/308/ETY), jäljempänä rahanpesudirektiivi. Rahanpesu määritellään direktiivin 1 artiklassa. Rahanpesuna pidetään tahallista omaisuuden muuntamista tai siirtämistä, sen todellisen luonteen, alkuperän, sijainnin, laadun ja liikkeiden tai sitä koskevien oikeuksien salaamista, omaisuuden hankkimista, omistusta ja käyttöä sekä edellä mainituissa toimissa avustamista, kun tiedetään, että omaisuus on saatu rikollisesta toiminnasta tai tällaiseen toimintaan osallistumisesta ja kun tarkoituksena on omaisuuden laittoman alkuperän salaaminen tai kätkeminen. Rahanpesun kriminalisoinnista on annettu erillinen hallituksen esitys (HE 180/92 vp).

Rahanpesudirektiivi koskee ensisijaisesti luotto- ja rahoituslaitoksia. Koska rahanpesua voidaan harjoittaa myös muun tyyppisten yritysryhmien kautta, direktiivin mukaan sen säännökset on laajennettava kokonaan tai osittain kattamaan ne ammattiryhmät ja yritykset, joiden toimintaa erityisen todennäköisesti käytetään rahanpesutarkoituksiin. Tästä syystä rahanpesun estämistä koskevien säännösten ehdotetaan koskevan myös vakuutuksenvälittäjiä.

Salassapitovelvollisuudesta olisi tältä osin luovuttava. Pykälän 1 momentissa velvoitettaisiin vakuutuksenvälittäjä ilmoittamaan sosiaali- ja terveysministeriölle, jos hänellä olisi syytä epäillä häneltä pyydettyihin palveluihin käytettävien varojen laillista alkuperää.

Tällainen epäilys voi aiheellisesti syntyä, jos vakuutuksenvälittäjältä pyydetyt palvelut poikkeavat selkeästi vakuutustoiminnassa vallitsevasta yleisestä käytännöstä esimerkiksi suuruudeltaan tai ne eivät muutoin sovi yhteen asiakkaan taloudellisen tilanteen tai liiketoimien kanssa. Rahanpesudirektiivin 5 artiklan mukaan rahoituslaitosten on erityisen huolellisesti tutkittava kaikki liiketoimet, jotka niiden mielestä luonteeltaan ovat erityisen todennäköisesti yhteydessä rahanpesuun. Vakuutuksenvälittäjän tulisikin siten kussakin tapauksessa pyrkiä käytettävissään olevin keinoin selvittämään, onko kyseessä sellainen liiketoimi, josta tulisi tehdä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus. Sen sijaan vakuutuksenvälittäjältä ei vaadittaisi rikoslain edellyttämien tai muiden rangaistavaksi säädettyjen tekojen tunnusmerkistön tuntemusta.

Vakuutuksenvälittäjän tulisi ilmoittaa epäilystä ministeriölle rahanpesudirektiivin 7 artiklan mukaisesti ennen liiketoimen loppuun suorittamista tai, jos ennakkoilmoituksen tekeminen tuottaisi kohtuutonta hankaluutta, viipy-

mättä liiketoimen suorittamisen jälkeen. Tehdystä ilmoituksesta ei saisi kertoa ilmoituksen kohteelle.

Rahanpesun kriminalisoinnista annetun hallituksen esityksen mukaan myös rahanpesusta ilmoittamatta jättäminen olisi rangaistava teko. Kun vakuutuksenvälittäjä tekisi 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen sosiaali- ja terveysministeriölle, hän samalla välttyisi rikoslaissa säädettäviltä ilmoittamatta jättämisen seuraamuksilta.

Vakuutuksenvälittäjän olisi lisäksi pykälän 2 momentin mukaan säilytettävä ja tarvittaessa annettava ministeriölle sen pyynnöstä kaikki käytettävissä olevat tiedot ja asiakirjat, joilla saattaa olla merkitystä asian selvittämisessä.

Pykälän 3 momentin mukaan ministeriön olisi sille ilmoitettujen tai tarkastustoiminnassa saatujen tietojen nojalla harkittava, onko perusteltua aihetta epäillä kyseessä olevan rahanpesun. Ministeriöltä voitaisiin edellyttää toisin kuin vakuutuksenvälittäjältä rikollisen toiminnan tunnusmerkistön tuntemusta. Jos ministeriö perustellusti katsoisi, että kysymyksessä on rikoksesta peräisin olevien varojen peittäminen tai häivyttäminen eli rahanpesu, sen olisi ilmoitettava asiasta edelleen esitutkintaviranomaisille. Rahanpesu on määritelty edellä mainittuun hallituksen esitykseen sisältyvän rikoslain 32 luvun 1 §:n 2 momentin muutoksen mukaisesti.

Jotta esitutkintaviranomaisilla olisi mahdollisuus ryhtyä takavarikkoon tai muihin turvaamistoimiin tutkinnan ajaksi, voisi ministeriö 4 momentin mukaan määrätä liiketoimen keskeytettäväksi enintään 7 päivän ajaksi, jos se olisi tutkinnallisista syistä tarpeen.

Rahanpesudirektiivin 9 artiklan mukaisesti pykälän 5 momentissa säädettäisiin ministeriön tai vakuutuksenvälittäjän sekä niiden puolesta toimineiden henkilöiden vapautumisesta tämän pykälän mukaisista toimista aiheutuvasta taloudellisesta vastuusta. Sen mukaan vakuutuksenvälittäjää tai ministeriötä ei voitaisi asettaa vastuuseen siitä, että tehty ilmianto osoittautuisi tarkemmissa tutkimuksissa aiheettomaksi tai että asiakas kärsisi taloudellista tappiota asian johdosta. Säännös on tarpeen sen johdosta, että ilmoitusvelvolliset eivät joutuisi taloudelliseen korvausvastuuseen toimista, joihin tämä laki ja rikoslaki heidät toisaalta velvoittaisi.

Koska rahanpesudirektiivi sisältää yksityiskohtaisia säännöksiä muun muassa asiakkaiden tunnistamisvelvollisuudesta, tunnistusten ja muiden asiakirjojen säilyttämisestä ja muista menettelytavoista, joita ei ole tarkoituksenmukaista sisällyttää lakiin, ehdotetaan 6 momentissa, että sosiaali- ja terveysministeriö antaisi tarkemmat määräykset rahanpesudirektiivin soveltamisesta vakuutuksenvälittäjien osalta.

22 §. *Vakuutuksenvälitystoiminnan luvaton harjoittaminen.* Koska poikkeuksena Suomessa vallitsevasta elinkeinovapauden periaatteesta lakiehdotuksen 1 §:n 1 momentin mukaista vakuutuksenvälitystoimintaa voisi tämän lain mukaan harjoittaa vain 1 §:n 2 momentin edellytykset täyttävä luonnollinen henkilö tai yhteisö, säädettäisiin tässä pykälässä rangaistavaksi vakuutuksenvälitystoiminnan luvaton harjoittaminen. Jokainen, joka tämän lain säännösten vastaisesti harjoittaisi vakuutuksenvälitystoimintaa, voitaisiin tuomita, jollei teko olisi vähäinen, sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi. Rangaistavaa olisi myös vakuutuksenvälittäjän tai vakuutusmeklarin nimityksen käyttö vastoin 1 §:n 3 momentin säännöstä.

23 §. *Sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen täytäntöönpano.* Vakuutuksen hakijoiden etujen suojaaminen vaatii, että sosiaali- ja terveysministeriön vakuutuksenvälittäjien valvontaa koskevat päätökset ja määräykset voitaisiin viivytyksettä panna täytäntöön. Tämän vuoksi pykälässä ehdotetaan, että lain 15 §:n 1 ja 2 momentin, 17 §:n 1, 3 ja 4 momentin sekä 21 §:n 1, 2 ja 4 momentin nojalla annetut päätökset tai määräykset voitaisiin panna täytäntöön valituksesta huolimatta. Jos ministeriön mainitusta päätöksestä valitettaisiin, korkein hallinto-oikeus voisi kuitenkin muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain (154/50) 14 §:n 3 momentin nojalla kieltää päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi.

Pykälän säännöstä ei sen sijaan sovellettaisi ministeriön päätökseen uhkasakon asettamisesta, vaan ministeriö voisi pyytää lääninhallitusta tuomitsemaan sen maksettavaksi vasta, kun uhkasakon asettamispäätös olisi saanut lainvoiman.

24 §. *Vakuutuksenvälittäjiä koskevat tilastot.* Vakuutuksenvälitystoiminnan julkinen luotettavuus edellyttäisi, että ministeriö saisi julkaista vakuutuksenvälittäjiä koskevia tilastotietoja sen estämättä, mitä salassa pitämisestä 19 §:ssä säädetään. Tietojen julkaiseminen perustuisi kaikkien vakuutuksenvälittäjien osalta yhtäläisille perusteille.

25 §. *Tarkemmat säännökset.* Pykälään on

sisällytetty lain täytäntöönpanoa koskeva asetuksenantovaltuus.

1.2. Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta

3 §. Elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:ssä luetellaan ne elinkeinot, joiden harjoittamisesta säädetään erikseen lailla tai asetuksella. Vakuutuksenvälittäjiä koskevan lain säätämisen yhteydessä olisi luetteloon lisättävä vakuutuksenvälitystoiminnan harjoittaminen.

2. Voimaantulo

2.1. Laki vakuutuksenvälittäjistä

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen kanssa. Lain voimaantulon ajankohdasta säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Lain voimaan tullessa vakuutuksenvälitystoimintaa harjoittavien luonnollisten ja oikeushenkilöiden tulisi kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta tehdä sosiaali- ja terveysministeriölle ilmoitus rekisteröimistä varten. Jos vakuutuksenvälitystoimintaa jo ennen lain voimaantuloa harjoittanut laiminlöisi rekisteröinti-ilmoituksen tekemisen säädetyssä ajassa, hän syyllistyisi lain 22 §:ssä tarkoitettuun vakuutuksenvälitystoiminnan luvattomaan harjoittamiseen. Ilmoitus rekisteröinnistä voitaisiin ottaa käsiteltäväksi jo ennen lain voimaantuloa. Sosiaali- ja terveysministeriöllä olisi oikeus pyynnöstä rekisteröidä vakuutuksenvälittäjäksi vakuutuksenvälitystoimintaa ennen lain voimaantuloa harjoittanut henkilö, joka ei kaikilta osin täyttäisi 3 §:n 1 momentin 2 kohdan vaatimuksia.

2.2. Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen kanssa. Lain voimaantulon ajankohdasta säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

vakuutuksenvälittäjistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Vakuutuksenvälittäjä

Vakuutuksenvälittäjällä tarkoitetaan tässä laissa jokaista, joka ammattimaisesti välittää toimeksiantajilleen useiden toisistaan riippumattomien vakuutuksenantajien tarjoamia vakuutuksia.

Vakuutuksenvälittäjänä saa toimia ainoastaan sellainen vakuutuksenantajista riippumaton luonnollinen henkilö tai yhteisö, joka on merkitty sosiaali- ja terveysministeriön vakuutuksenvälittäjistä pitämään rekisteriin (*vakuutuksenvälittäjärekisteri*).

Vain vakuutuksenvälittäjärekisteriin merkitty välittäjä saa käyttää toiminimessään tai muuten toimintaansa osoittamaan nimitystä vakuutuksenvälittäjä tai vakuutusmeklari.

Tämä laki ei koske vakuutuksenantajan harjoittamaa vakuutusten välittämistä eikä jälleenvakuutusten välittämistä. Pelkästään vakuutuksenvälittäjäksi rekisteröidyn yhteisön lukuun vakuutuksia välittäviin luonnollisiin henkilöihin ei sovelleta tämän lain 2, 4 ja 6—14 §:ää, 15 §:n 3 ja 4 momenttia eikä 18 §:ää.

2 §

Toimipaikka

Vakuutuksenvälittäjällä on oltava liiketoimintaansa varten kiinteä toimipaikka Suomessa.

2 luku

Vakuutuksenvälittäjien rekisteröinti

3 §

Luonnollisen henkilön rekisteröinnin edellytykset

Sosiaali- ja terveysministeriön on pyynnöstä rekisteröitävä vakuutuksenvälittäjäksi luonnollinen henkilö:

1) joka hallitsee itseään ja omaisuuttaan ja jota ei ole määrätty liiketoimintakieltoon;

2) jolla on vakuutuksenvälitystoiminnan harjoittamiseen riittäväksi katsottava koulutus ja käytännön kokemus;

3) joka ei ole aikaisemman toimintansa perusteella tai muusta syystä ilmeisen sopimaton toimimaan vakuutuksenvälittäjänä;

4) jolla on sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymä vakuutus niiden vahinkojen korvaamisen varalta, joista vakuutuksenvälittäjä tämän lain mukaan on korvausvastuussa; sekä

5) joka ei ole työ-, asiamies- tai muuhun sopimukseen perustuvassa tai muussa riippuvuussuhteessa yhteen tai useampaan vakuutuksenantajaan.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua vakuutusta ei vaadita, jos henkilö välittää vakuutuksia yksinomaan 4 §:ssä tarkoitetun yhteisön lukuun.

4 §

Yhteisön rekisteröinnin edellytykset

Sosiaali- ja terveysministeriön on pyynnöstä rekisteröitävä yhteisö vakuutuksenvälittäjäksi, jos:

1) se on merkitty kaupparekisteriin;

2) sillä on lain ja yhtiöjärjestyksensä tai sääntöjensä mukaan oikeus elinkeinonaan harjoittaa vakuutuksenvälitystoimintaa;

3) sillä on ministeriön hyväksymä vakuutus niiden vahinkojen korvaamisen varalta, joista vakuutuksenvälittäjä tämän lain mukaan on korvausvastuussa;

4) yhteisön liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen nähden ministeriön riittäväksi katsoma määrä yhteisön palveluksessa olevista henkilöistä on 3 §:n perusteella rekisteröity vakuutuksenvälittäjiksi ja näistä yksi on nimetty liikkeen vastaavaksi hoitajaksi; sekä

5) se ei ole omistukseen taikka asiamies- tai muuhun sopimukseen perustuvassa tai muussa riippuvuussuhteessa yhteen tai useampaan vakuutuksenantajaan.

5 §

Vakuutuksenvälittäjärekisteriin merkittävät tiedot

Vakuutuksenvälittäjärekisteriin on merkittävä:

1) vakuutuksenvälittäjäksi rekisteröidyn luonnollisen henkilön täydellinen nimi, kansalaisuus, asuinpaikka, Suomessa sijaitsevan toimipaikan osoite sekä, jos henkilö välittää vakuutuksia yksinomaan 4 §:ssä tarkoitetun yhteisön lukuun, yhteisön toiminimi;

2) vakuutuksenvälittäjäksi rekisteröidyn yhteisön toiminimi, kotipaikka, Suomessa sijaitsevan toimipaikan osoite sekä liikkeen vastaavan hoitajan täydellinen nimi, kansalaisuus ja asuinpaikka;

3) välittääkö vakuutuksenvälittäjä henkilövakuutuksia vai vahinkovakuuksia vaiko molempia; sekä

4) rekisteröinnin päivämäärä samoin kuin rekisteristä poistaminen, sekä sen syy ja ajankohta.

Rekisteriin merkittävien tietojen muutoksista on viipymättä ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle.

Rekisteriin tehdyistä merkinnöistä ja niihin liittyvistä asiakirjoista on jokaisella oikeus saada tietoja.

6 §

Elinkeinoilmoitus

Vakuutuksenvälittäjän on ennen liiketoiminnan aloittamista tehtävä elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetussa laissa säädetty ilmoitus.

3 luku

Liiketoiminnan harjoittaminen

7 §

Toimeksiantosopimus

Toimeksiantosopimus on tehtävä kirjallisesti kahtena kappaleena, joista toinen jää toimeksiantajalle ja toinen vakuutuksenvälittäjälle. Välittäjä ei voi vedota sopimusehtoon, jota ei ole merkitty toimeksiantosopimukseen tai josta

ei ole muutoin kirjallisesti sovittu.

Toimeksiantosopimuksesta on käytävä ilmi toimeksiannon sisältö, sopimuksen voimassaoloaika ja vakuutuksenvälittäjälle maksettavan palkkion määräytymisperusteet.

8 §

Vakuutuksenvälittäjän velvollisuudet

Vakuutuksenvälittäjän on suoritettava hänelle annetut tehtävät ammattitaitoisesti ja huolellisesti sekä kaikessa toiminnassaan noudatettava hyvää vakuutuksenvälitystapaa. Erityisesti hänen on toimeksiantosopimuksen mukaisessa laajuudessa selvitettävä toimeksiantajansa vakuutusturvan tarve ja tämän pohjalta tehtävä ehdotuksensa vakuutustarpeen kattamiseksi toimeksiantajan etujen vaatimalla tavalla.

9 §

Vakuutuksesta annettavat tiedot

Vakuutuksenvälittäjän on tehtävässään huolehdittava siitä, että toimeksiantaja ennen vakuutussopimuksen päättämistä saa kaikki toimeksiantajan vakuutustarpeen arvioinnin ja vakuutuksen valitsemisen kannalta tarpeelliset tiedot kuten tietoja tarjolla olevista vakuutusmuodoista, vakuutusmaksuista ja vakuutusehdoista. Tietoja annettaessa välittäjän tulee kiinnittää huomiota myös vakuutusturvan olennaisiin rajoituksiin.

Tietoja ei tarvitse antaa, jos toimeksiantaja ei halua tietoja tai jos niiden antaminen tuottaisi kohtuutonta hankaluutta.

10 §

Varojen erillisyys

Toimeksiantajalle tai vakuutuksenantajalle kuuluvat raha- ja muut varat on pidettävä erillään vakuutuksenvälittäjän omista varoista sekä säilytettävä luotettavalla tavalla ja viipymättä toimitettava vastaanottajalle.

Edellä 1 momentissa mainittujen velvoitteiden täyttämisen varmistamiseksi vakuutuksenvälittäjän on otettava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymä vakuutus tai asetettava ministeriön hyväksymä vakuus.

11 §

Vakuutuksenantajan maksama palkkio

Vakuutuksenvälittäjän on ilmoitettava toimeksiantajalleen, maksaako vakuutuksenantaja palkkiota vakuutuksen välittämisestä, sekä toimeksiantajan pyynnöstä palkkion määrä.

Vakuutuksenantaja voi maksaa vakuutuksenvälittäjälle palkkiota sellaisten lakisääteisten vakuutusten välittämisestä, joiden vakuutusmaksujen laskuperusteet sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa, ainoastaan vakuutuksenantajan hakemuksesta ministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti. Sosiaali- ja terveysministeriö voi kuitenkin tarvittaessa määrätä edellä tässä momentissa tarkoitettuihin palkkioihin sovellettavat perusteet.

12 §

Säännösten pakottavuus

Sopimusehto, joka poikkeaa 7—11 §:n säännöksistä toimeksiantajan vahingoksi, on mitätön.

13 §

Vahingonkorvaus

Jos vakuutuksenvälittäjä on toiminut toimeksiantosopimuksen vastaisesti taikka tahallisesti tai huolimattomuudesta laiminlyönyt, mitä hänelle sopimuksen tai tämän lain 7—11 §:n perusteella kuuluu, hän on velvollinen korvaamaan siitä aiheutuneen vahingon.

Jos vakuutuksenvälittäjä on jättänyt toimeksiantajalle antamatta tarpeellisia tietoja vakuutuksesta tai antanut hänelle siitä virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja, vakuutuksenvälittäjän on korvattava vahinko, joka aiheutuu siitä, ettei vakuutussopimus ole sen sisältöinen kuin toimeksiantajalla oli saamiensa tietojen perusteella ollut aihetta käsittää.

Tämän pykälän mukainen oikeus korvaukseen on toimeksiantajalla sekä muulla henkilöllä, jonka oikeutta toimeksianto tai vakuutus koskee ja joka kärsii välittäjän virheellisen menettelyn vuoksi vahinkoa.

Sopimusehto, joka poikkeaa tämän pykälän säännöksistä toimeksiantajan tai 3 momentissa tarkoitetun muun korvaukseen oikeutetun vahingoksi, on mitätön kuluttajaa kohtaan sekä sellaista elinkeinonharjoittajaa kohtaan, joka huomioon ottaen hänen elinkeinotoimintansa laatu ja laajuus sekä olosuhteet muutoin on rinnastettavissa kuluttajaan.

14 §

Kanneaika

Tämän lain 13 §:ään perustuva korvauskanne on nostettava kolmen vuoden kuluessa siitä, kun vahingon kärsinyt sai tiedon vahingosta, kuitenkin viimeistään kymmenen vuoden kuluessa vahingon tapahtumisesta.

4 luku

Valvonta ja pakkokeinot

15 §

Vakuutuksenvälittäjien valvonta

Vakuutuksenvälittäjien valvonta kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle, jolla on oikeus tarkastaa vakuutuksenvälittäjien toimintaa.

Vakuutuksenvälittäjän on vaadittaessa annettava ministeriölle kaikki valvontaa varten tarvittavat asiakirjat, tiedot ja selvitykset.

Liiketoiminnan aloittamisesta ja lopettamisesta on viipymättä ilmoitettava ministeriölle.

Vakuutuksenvälittäjä on velvollinen toimittamaan ministeriölle vuosittain tämän laatiman kaavan mukaisen kertomuksen liiketoiminnastaan.

Ministeriöllä on 1 §:ssä säädettyä vakuutuksenvälittäjän rekisteröintiä varten oikeus saada tietoja rikosrekisteristä.

16 §

Tarkemmat määräykset

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset vakuutuksenvälittäjien rekisteröinnistä ja sen edellytyksistä sekä vakuutuksenvälittäjiltä vaadittavista vakuutuksista ja vakuuksista.

17 §

Pakkokeinot

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa vakuutuksenvälittäjälle huomautuksen, kehottaa välittäjää korjaamaan asian määräajassa tai kieltää välittäjää jatkamasta ministeriön virheellisenä pitämää menettelyä, jos vakuutuksenvälittäjä ei noudata lakia taikka tämän lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tai jos välittäjän toiminnassa on ilmennyt väärinkäytöksiä.

Edellä 1 momentissa mainitun kehotuksen tai kiellon tehosteeksi ministeriö voi asettaa uhkasakon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi vakuutuksenvälittäjän kotipaikan lääninhallitus. Jollei vakuutuksenvälittäjällä ole kotipaikkaa Suomessa, uhkasakon tuomitsee maksettavaksi Uudenmaan lääninhallitus.

Jollei 1 momentissa tarkoitettua kehotusta tai kieltoa noudateta, ministeriö voi kieltää vakuutuksenvälittäjää jatkamasta toimintaansa, kunnes asia on korjattu ja, jos velvoitteiden laiminlyönti on törkeä, poistaa vakuutuksenvälittäjän rekisteristä.

Jos niissä olosuhteissa, joiden vallitessa vakuutuksenvälittäjä on rekisteröity, on tapahtunut sellaisia muutoksia, ettei vakuutuksenvälittäjää enää voitaisi tämän lain mukaan rekisteröidä, tai jos toiminnan aloittamisen edellytykset eivät enää täyty, ministeriö voi poistaa vakuutuksenvälittäjän rekisteristä.

18 §

Valvonnasta aiheutuvien kustannusten korvaus

Vakuutuksenvälittäjän on suoritettava vuosittain tässä laissa säädetystä valvonnasta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi valvontamaksu, jonka sosiaali- ja terveysministeriö määrää noudattaen, mitä valtion maksuperustelaissa (150/92) säädetään.

5 luku

Erinäiset säännökset

19 §

Salassapitovelvollisuus

Joka tässä laissa tarkoitettua tehtävää suorittaessa on saanut tietää vakuutuksenvälittäjän, tämän toimeksiantajan tai jonkun muun taloudellista asemaa tai jonkun henkilön terveydentilaa koskevan seikan taikka liike- tai ammattisalaisuuden, on velvollinen pitämään sen salassa, jollei se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus luovuttaa salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi, muuten laissa sellaisten tietojen saantiin oikeutetulle viranomaiselle sekä, jos annettavat tiedot toisessa valtiossa

kuuluvat salassapitovelvollisuuden piiriin, toisen valtion vakuutuksenvälitystoimintaa valvovalle viranomaiselle.

20 §

Vakuutussalaisuuden luvaton ilmaiseminen

Joka luvattomasti ilmaisee 19 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja, on tuomittava rangaistukseen siten kuin vakuutusyhtiölaissa (1062/79) säädetään vakuutussalaisuuden luvattomasta ilmaisemisesta.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 1 momentissa mainitusta rikoksesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi.

21 §

Epäilyttävät liiketoimet

Sen estämättä, mitä 19 §:ssä säädetään, vakuutuksenvälittäjän on ennen liiketoimen loppuun suorittamista tai, jos ennakkoilmoituksen tekeminen tuottaisi kohtuutonta hankaluutta, viipymättä liiketoimen suorittamisen jälkeen ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle, jos hänellä on syytä epäillä häneltä pyydettyihin palveluihin käytettävien varojen laillista alkuperää. Tehdystä ilmoituksesta ei saa kertoa ilmoituksen kohteelle.

Vakuutuksenvälittäjän on lisäksi säilytettävä ja annettava ministeriölle sen pyynnöstä kaikki käytettävissään olevat tiedot ja asiakirjat, joilla saattaa olla merkitystä asian selvittämisessä.

Ministeriön on ilmoitettava asiasta edelleen asianomaiselle esitutkintaviranomaiselle, jos ministeriöllä on vakuutuksenvälittäjän ilmoituksen tai tarkastustoiminnassaan saamiensa tietojen nojalla perusteltua aihetta epäillä, että vakuutuksenvälittäjän palveluja käytetään tai aiotaan käyttää rikollisesta toiminnasta peräisin olevien varojen todellisen luonteen, alkuperän tai sijainnin taikka niihin kohdistuvien määräämistointen tai oikeuksien peittämiseen tai häivyttämiseen.

Ministeriöllä on oikeus 3 momentissa tarkoitetussa tapauksessa antaa vakuutuksenvälittäjälle määräys pidättyä suorittamasta liiketointa enintään seitsemän päivän ajaksi, jos tällainen pidättyminen on tarpeen esitutkintatoimenpiteitä varten.

Ministeriölle, vakuutuksenvälittäjälle sekä niiden puolesta vilpittömässä mielessä toimineille henkilöille ei aiheudu vastuuta tämän pykälän mukaisista toimenpiteistä mahdollisesti aiheutuneesta taloudellisesta vahingosta.

Ministeriö antaa tarkemmat määräykset rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä annetun Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivin (91/308/ETY) soveltamisesta vakuutuksenvälittäjien osalta.

22 §

Vakuutuksenvälitystoiminnan luvaton harjoittaminen

Joka ilman, että hänet on merkitty sosiaali- ja terveysministeriön pitämään vakuutuksenvälittäjärekisteriin, harjoittaa tässä laissa tarkoitettua vakuutuksenvälitystoimintaa tai käyttää 1 §:n vastaisesti toiminimessään tai muuten toimintaansa osoittamaan nimitystä vakuutuksenvälittäjä tai vakuutusmeklari, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen, *vakuutuksenvälitystoiminnan luvattomasta harjoittamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

23 §

Sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen täytäntöönpano

Sosiaali- ja terveysministeriön päätös tai määräys, joka on annettu 15 §:n 1 tai 2 momentin, 17 §:n 1, 3 tai 4 momentin taikka 21 §:n 1, 2 tai 4 momentin nojalla, voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta.

24 §

Vakuutuksenvälittäjiä koskevat tilastot

Sen estämättä, mitä 19 §:ssä säädetään, sosiaali- ja terveysministeriö saa julkaista vakuutuksenvälittäjien toiminnasta, asemasta ja kehityksestä tilastoja, jotka on laadittu yhtäläisen perusteen mukaan kaikista vakuutuksenvälittäjistä.

25 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

26 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tämän lain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimintaa harjoittavan on kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta tehtävä tässä laissa säädetty ilmoitus rekisteröimistä varten. Ilmoitus vakuutuksenvälittäjäksi rekisteröimisestä voidaan ottaa käsiteltäväksi ennen tämän lain voimaantuloa. Sosiaali- ja terveysministeriö voi pyynnöstä rekisteröidä vakuutuksenvälittäjäksi vakuutuksenvälitystoimintaa ennen lain voimaantuloa harjoittaneen henkilön, joka ei kaikilta osin täytä 3 §:n 1 momentin 2 kohdan vaatimuksia.

2.

Laki

elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 27 päivänä syyskuuta 1919 annetun lain 3 §:n 26 ja 27 kohta,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 26 kohta 26 päivänä elokuuta 1988 annetussa laissa (774/88) ja 27 kohta 17 päivänä toukokuuta 1991 annetussa laissa (839/91), sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 12 päivänä joulukuuta 1941, 28 päivänä tammikuuta 1944, 8 päivänä heinäkuuta 1961, 11 päivänä joulukuuta 1964, 12 päivänä elokuuta 1966, 16 päivänä maaliskuuta 1979, 14 päivänä kesäkuuta ja 26 päivänä heinäkuuta 1985, 20 päivänä helmikuuta ja 8 päivänä toukokuuta 1987 ja 20 päivänä joulukuuta 1991 annetuilla laeilla (858/41, 72/44, 388/61, 597/64, 442/66, 320/79, 484 ja 653/85, 184 ja 483/87 ja 1549/91) sekä mainituilla 26 päivänä elokuuta 1988 ja 17 päivänä toukokuuta 1991 annetuilla laeilla, uusi 28 kohta seuraavasti:

3 §

Seuraavien elinkeinojen harjoittamisesta säädetään erikseen lailla tai asetuksella:

— — — — — — — — — — — — — —

26) sijoitusrahastotoiminta;

27) arvopaperivälitysliikkeen ja optioyhteisön toiminta, arvopaperipörssitoiminta, sopimusmarkkinatoiminta ja muun julkisen kaupankäynnin järjestäminen arvopapereilla sekä arvo-osuusrekisterin pitäminen; sekä

28) vakuutuksenvälitystoiminnan harjoittaminen.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma Huuhtanen*

Liite

2.

Laki

elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 27 päivänä syyskuuta 1919 annetun lain 3 §:n 26 ja 27 kohta,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 26 kohta 26 päivänä elokuuta 1988 annetussa laissa (774/88) ja 27 kohta 17 päivänä toukokuuta 1991 annetussa laissa (839/91), sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 12 päivänä joulukuuta 1941, 28 päivänä tammikuuta 1944, 8 päivänä heinäkuuta 1961, 11 päivänä joulukuuta 1964, 12 päivänä elokuuta 1966, 16 päivänä maaliskuuta 1979, 14 päivänä kesäkuuta ja 26 päivänä heinäkuuta 1985, 20 päivänä helmikuuta ja 8 päivänä toukokuuta 1987 ja 20 päivänä joulukuuta 1991 annetuilla laeilla (858/41, 72/44, 388/61, 597/64, 442/66, 320/79, 484 ja 653/85, 184 ja 483/87 ja 1549/91) sekä mainituilla 26 päivänä elokuuta 1988 ja 17 päivänä toukokuuta 1991 annetuilla laeilla, uusi 28 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	3 §
	Seuraavien elinkeinojen harjoittamisesta säädetään erikseen lailla tai asetuksella:
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
26) sijoitusrahatoiminta; *sekä*	26) sijoitusrahastotoiminta;
27) arvopaperivälitysliikkeen ja optioyhteisön toiminta, arvopaperipörssitoiminta, sopimusmarkkinatoiminta ja muun julkisen kaupankäynnin järjestäminen arvopapereilla sekä arvo-osuusrekisterin pitäminen.	27) arvopaperivälitysliikkeen ja optioyhteisön toiminta, arvopaperipörssitoiminta, sopimusmarkkinatoiminta ja muun julkisen kaupankäynnin järjestäminen arvopapereilla sekä arvo-osuusrekisterin pitäminen; *sekä*
	28) vakuutuksenvälitystoiminnan harjoittaminen.
	Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.